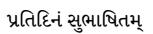
A Subhashita A Day ASAD

Document Information

Text title : subhaashhita postings by Kedar Naphade

File name : subhaashhita_kedar.itx

Category: subhaashita, sangraha, subhAShita

Location : doc_z_misc_subhaashita

Author: Kedar Naphade

Transliterated by : Kedar Naphade

Proofread by : Kedar Naphade

Latest update : August 28, 2021

Send corrections to : sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

January 21, 2023

sanskritdocuments.org

A Subhashita A Day ASAD

This is the 'un-edited' collection of Kedar's postings of પ્રતિદિનં સુભાશિતં (pratidinaM subhAshitaM A Subhashita A Day or shortened as ASAD) on the sanskrit-digest mailing group archives. If you would like to edit and format these, please write to sanskrit at cheerful.com.

ASAD (2)

હિમપિ શુભકાર્યં ગણેશવન્દનેન અથ વા સરસ્વતી વન્દનેન પ્રારભ્યતે **!** અતઃ એષઃ દ્વિતીયઃ શ્લોકઃ સરસ્વતિવન્દનાય સમર્પયામિ

Any good endeavour is begun by a prayer to Ganesh or Saraswati. Hence this second subhhAshita of ASAD is dedicated to Saraswati:

યા કુન્દેન્દુતુશારહારધવલા યા શુભ્રવસ્ત્રાવૃતા યા વીણાવરદણ્ડમણ્ડિતકરા યા શ્વેતપદ્માસના I યા બ્રહ્માચ્યુતશન્કરપ્રભૃતિભિઃ દેવૈઃ સદા વન્દિતા સા માં પાતુ સરસ્વતી ભગવતી નિઃશેષજાડ્યાપહા II

One who is as white as a garland of kunda flowers and waterdrops, who has worn white apparel, whose hand is placed on the stem of the vINA, who is sitting on a white lotus, and who is always worshipped by Gods such as Brahma, Achyuta (Vishnu) and Shankara, that Sarasvati, who completely steals (one's) lethargy may bless me ...

ASAD(3)

તૃતીયે અસ્મિન્ શ્લોકે ગર્દભાત્ ત્રીણિ શિક્ષેત

In this third verse of ASAD, learn three things from the donkey...

અવિશ્રામં વહેદ્ભારં શીતોષ્ણં ચ ન વિન્દતિ l સસન્તોષસ્તથા નિત્યં ત્રીણિ શિક્ષેત ગર્દભાત્ ॥

(He) carries loads without rest, is not deterred by the heat or cold, is always content these three things should be learnt from the donkey

ASAD (5)

એતસ્મિન્ સુભાશિતં ભવતિ શકુરસ્તવનાય l સુષ્ઠુ કૃતઃ ખલુ શબ્દપ્રયોગઃ અસ્મિન્ l પઠત્

This subhAshita is a prayer to Shankara. It has a nice verbal composition

પિનાક ફિણ બાલેન્દુ ભસ્મ મન્દાકિની યુતા I પ વર્ગ રચિતા મૂર્તિઃ અપવર્ગ પ્રડાસ્તુ નઃ II

Equipped with a spear(pinAka), snake(phaNi), the crescent of the moon(bAlendu), ashes and the ganga, may this idol composed from the 'pa varga' (the consonants pa, pha, ba, bha, ma) lead us to heaven (apavarga).

ASAD (6)

અસ્તિ એષા સમસ્યાપુર્તિઃ

(here is a riddle)

પાનિયં પાતુમિચ્છામિ ત્વત્તઃ કમલલોચને l યદિ દાસ્યસિ નેચ્છામિ ન દાસ્યસિ પિબામ્યહમ્ ॥

The apparent meaning: O Lotus eyed, I wish to drink water from you. If you give it to me, I do not want it, but if you dont give it, I shall drink it !!! (which obviously makes no sense..) The solution: the trick is in the word "dAsyasi" which has been interpreted above as the future tense form of the verb 'dA' meaning to give. However it is correctly interpreted as

the sandhi dAsi + asi Hence the second line actually means, if you are a dAsi, I dont want it, but if you are not a dAsi I shall drink it. Perhaps this goes back to the times where brAhmins would note accept even water if it was touched by untouchable dAsis..

ASAD (7)

ભવન્તિ બહવઃ શ્લોકાઃ સજ્જનસડ્ગતિપ્રશંસિનઃ I તસ્મિનેતત્તુ મહ્યમ્ સર્વેભ્યોડધિકં પ્રિયમ્ II

(There are many verses that praise the effects of good company. However this is my favourite among them)

સન્તમાયસિ સંસ્થિતસ્ય પયસો નામાપિ ન જ્ઞાયતે મુક્તાકારતયા તદેવ નિલનીપત્રસ્થિતં રાજતે l સ્વાત્યાં સાગરશુક્તિમધ્યપતિતં સન્મૌક્તિકં જાયતે પ્રાયેણોત્તમમધ્યમાધમદશા સંસર્ગતો જાયતે ll

You cant even notice a hint of a drop of water fallen on hot iron. The same drop shines like a pearl on a lotus leaf. And in the 'swati' nakShatra fallen inside a sea shell, it becomes a pearl .. Usually excellent, medium and bad states (of a person) are dependent on company. Again as Marathi speaking people will recognise, this is exactly identical to the following marathi verse:

તોયાચે પરિ નાવ હી ન ઉરતે સન્તપ્ત લોહાવરી તે ભાસે નલિનીદલાવરિ અહ! સન્મૌક્તિકાચે પરિ I તે સ્વાતીસ્તવ અબ્ધિશુક્તિપુટકિ મોતી ઘડે નેતકે જાણા ઉત્તમમધ્યમાધમદશા સંસર્ગયોગે ટિકે II

ASAD (8)

વિદ્યાં પ્રશંસિનં એનં શ્લોકં મન્યે બહવો જાનન્તિ 1

(I think many people know this verse that praises knowledge)

ન ચોરહાર્યં ન ચ રાજહાર્યં ન ભ્રાતૃભાજ્યમ્ ન ચ ભારકારી । વ્યયે કૃતે વર્ધત એવ નિત્યં વિદ્યાધનં સર્વધનપ્રધાનમ્ ॥

It cannot be stolen by thieves, cannot be taken away by the king, cannot be divided among brothers and does not cause a load. If spent, it always multiplies. The wealth of knowledge is the greatest among all wealths.

ASAD (8 1)

પરસ્પરવિરોધે ચ વયં પગ્ચ ચ તે શતં I અન્યૈઃ સાર્ક વિરોધે તુ વયં પગ્ચાધિકં શતમ્ II

When in combat against each other we are 5 and they are hundred. But when against others, we are a hundred and five ...

(obviously refers to Kauravas and Pandavas. I believe this is supposed to be said by Dharma.)

ASAD (9)

અજરામરવત્પ્રાજ્ઞો વિદ્યામર્થં ચ સાધયેત્ I ગૃહીત ઇવ કેશેષુ મૃત્યુના ધર્મમાચરેત્ II

The wise man acquires knowldge and wealth as if he is never going to die. And he practices relegion as if he is tightly held in his hair by death.

ASAD (10)

અધિકમેકં મન્યે કાલિદસેન રચિતં

Here's another one I believe accredited to Kalidasa

કમલે કમલોત્પત્તિઃ શ્રૂયતે ન તુ દૃશ્યતે I બાલે તવ મુખામ્ભોજે કથમિન્દીવરદ્વયમ્ II

The birth of one lotus on another has neither been seen nor heard of. Little

girl, how is it that on your lotus face there are these two lotuses? (her eyes)

ASAD (101)

One more subhashitam that starts with "kamale"

```
કમલે કમલા શેતે હરષેતે હિમાલયે l
ક્ષીરાબ્ધૌ ચ હરિષેતે મન્યે મત્કુણ શન્કય l ll
```

On the lotus sits Goddess KamalA (LakShmi), Hara (Lord Shiva) resides in the HimAlayAs. In the vortex of the churning ocean resides Hari (Lord VishNu), I know this precisely.

```
કમલાસન = Brahma (seated on a lotus)

કમલેક્ષણ = Vishnu (lotus eyed)

કમલારિકિરીટ = Shiva? (crowned by the enemy of the lotus (moon?))

કમલબૃત્ = the sun (lit. husband of the lotus)

નૃત = praised

સ્તૃત = praised?
```

May Laxmi, whose lotus like feet are praised by the trinity and the sun(?) make me her lotus (ie, abode)

your interpretation of kamalArikirITa is perfect. the moon is the enemy of the lotus because when the moon rises, the lotus closes itself.

કમલ્ભુદ્વાહ :

```
ભૃદ્ == to carry;
```

hence kamalabhRidvAha is the carrier of the carrier of a lotus, which is the cloud or the lord varuna.

there is no special reason for using both stuta and nuta .. stuta means praised, and nuta means saluted..

however, the best part is "karotu me kamalaM" the word ka has many meanings. one among them is "evil". "alaM" means enough. Hence karotu me kaM alaM means may she end all my evil ...

ASAD (11)

આકાશાત્ પતિતં તોયં યથા ગચ્છતિ સાગરમ્ l સર્વદેવનમસ્કારઃ કેશવં પ્રતિગચ્છતિ ll

As all the water fallen from the skies goes to the sea, similarly salutations to any God finally reach Keshava.

ASAD (12)

ચિન્તનીયા હિ વિપદામાદાવેવ પ્રતિક્રિયા I ન કુપખનનું યુક્તં પ્રદીમે વિક્રિના ગૃહે II

Reactions to calamities should be considered well in advance.

It is no good to start digging a well when the house is on fire!

ASAD (11 1)

યત્કોકિલઃ કિલમધૌ મધુરમ્ વિરોતિ । તચ્ચારુ ચામ્ર કલિકા ણિક્રૈક્ હેતુઃ । કિલ = really

મધુ = spring

મધુર = sweet

વિરોત્તિ = it should actually be virauti : means cries.

ચારુ = beautiful

ચામ્ર = cha + Amra (Amra = mango)

કલિકા = petal

থিটিঙ = ??? (is this correctly transliterated ?)

હેતુઃ = intention

overall meaning: the sweet crying of the cuckoo in spring has the intention of the "nikraika" of the beautiful mango petal ..

This shloka was poorly transliterated.. please refer the following

transliteration guidelines when transliterating sanskrit into English. This will result in others understanding your shlokas more easily .. and hence responding quicker...

ASAD (13)

```
ક્ષમા શસ્ત્રં કરે યસ્ય દુર્જનઃ કિં કરિષ્યતિ ।
અતણે પતિતો વહ્નિઃ સ્વયમેવોપશામ્યતિ ॥
```

What can a wicked person do to someone who has the weapon of fogivance in his hands? Fire fallen on ground without any grass extinguishes by itself.

```
ક્ષમા બલમશક્તાનામ્ શક્તાનામ્ ભૂશણમ્ ક્ષમા l
ક્ષમા વશિક્રુતે લોકે ક્ષમયા: કિમ્ ન સિધ્યતિ l  II
```

forgivance is the strength of the weak. forgivance is the ornament of the mighty. if the world is conquered by forgivance, what cannot be accomplished by forgivance?

ASAD (13 1)

```
ક્ષમા બલમશક્તાનામ્ શક્તાનામ્ ભૂશણમ્ ક્ષમા l
ક્ષમા વશિકુતે લોકે ક્ષમયા: કિમ્ ન સિધ્યતિ l   ll
```

forgivance is the strength of the weak. forgivance is the ornament of the mighty. if the world is conquered by forgivance, what cannot be accomplished by forgivance?

wrong in the first half of second line of the above verse itself!

Even to get the meaning "In the world, forgivance has the power of conquering", the words look odd ... Does "vashikrute" give this meaning?

વશ = conquered. vashI+kRi = to conquer

વશીકૃત = conquered.

kShamAvashIkRite loke is a "sati saptami" usage. it is to be interpreted as yadA lokaH kShamAvashIkRitaH tada (when the world is conquered by

forgivance) In the sati saptami usage, the saptami vibhaki is used to denote the temporal relationship between two successive events so basically it means, even when the world can be conquered by forgivance, what else remains ??

ASAD (14)

કરાગ્રે વસતે લક્ષ્મીઃ કરમધ્યે સરસ્વતી **!** કરમૂલે તુ ગોવિન્દઃ પ્રભાતે કરદર્શનમ્ **!!**

Laxmi resides at the tip of the hand, sarasvati in the middle, Govinda at the root. Hence one should take "darshan" of one's hand in the morning.

કરાગ્રે વસતે લક્ષ્મીઃ કરમધ્યે સરસ્વતી l કરમલે તુ ગોવિન્દઃ પ્રભાતે કરદર્શનમ્ ll

If I remember the sloka it is "karamule tu gouricha" it's not govondaH. Laxmi resides at the tip of the hand, sarasvati in the middle, Gouri(Parvati) at the root. Hence one should take "darshan" of one's hand in the morning. Hi Padma.

glad to see you on the list. you are probably right about "karamUle tu gauri cha" this makes a more consistent subhAshita but sometimes there are more than one versions of a subhAshita in existence with small differences and both of them are "correct" again, gauri makes a better pATh than govindaH ....

thanks!

kedar

ASAD (13)

(fwd)

Thanks for the sholka. This shoka about Kshama and the line of thinking. and other features that go with it were adopted by Gandhiji for our freedom. There was the other group (jahal) who asked questions like what should be

done for the person who is determined to kill you regardless of what you are thinking. Examples were given from the 2nd war and how a cretain group of people was removed by force etc. So the jahals justified their line of thinking.

ASAD (13)

કરાગ્રે વસતે લક્ષ્મીઃ કરમધ્યે સરસ્વતી l કરમૂલે તુ ગોવિન્દઃ પ્રભાતે કરદર્શનમ્ ll

If I remember the sloka it is "karamule tu gouricha" it's not govondaH. Laxmi resides at the tip of the hand, sarasvati in the middle, Gouri(Parvati) at the root. Hence one should take "darshan" of one's hand in the morning. Hi Padma.

glad to see you on the list. you are probably right about "karamUle tu gauri cha" this makes a more consistent subhAshita but sometimes there are more than one versions of a subhAshita in existence with small differences and both of them are "correct" again, gauri makes a better pATh than govindaH ....

I have come across "karamulethu govinda" in my child hood. recently I heard even the other one "karamu lethu gauri cha".

So obviously the subhashitham was subjected to changes as time passed , We cannot argue which is correct as we don't know the

exact source of this work.. Let us accept both, as both are having good meanings.

કરાગ્રે વસતે લક્ષ્મીઃ . "At the top of the hand resides LakShmi.

કરમધ્યે સરસ્વતી . In the middle of the hand resides Sarasvati.

કરમૂલે વસેત્ બ્રહ્માઃ . At the bottom of the hand resides Brahma.

પ્રભાતે કરદર્સ્'અનં . In the morning, the sight of the hands

. (is auspicious)."

સમુદ્રવસને દેવી . "O goddess with the mantle of oceans.

પર્વતસ્તન મણ્ડલે . adorned with the breasts of mountains.

પ્રતિદિનં સુભાષિતમ્

વિષ્ણુપત્ની નમ્સ્તુભ્યં . O the consort of Vishnu, salutations to thee! પાદસ્પર્શ ક્ષમસ્વમે . pardon me for touching thee with my feet."

Note: The above prayers are generally recited as soon as one gets up from the bed. In the first sloka, LakShmi stands for spiritual wealth, Sarasvati for spiritual knowledge and Brahma for spiritual wisdom.

According to the Hindu mythology, God Vishnu has two wives, Sri Devi (LakShmi) and Bhoomi Devi (Earth). They are supposed to be residing on His chest. For defiling the Earth with our feet and also with our body fluids, we beseech Her pardon.

This concludes the Earth Day specials.

ASAD (15)

કાકઃ કૃષ્ણઃ પિકઃ કૃષ્ણઃ કો ભેદઃ પિકકાકયોઃ I વસન્તસમયે પ્રાપ્તે કાકઃ કાકઃ પિકઃ પિકઃ II

The crow is black, and the cuckoo is black. What is the difference between the two? It is when spring arrives that the crow is identified as the crow, and the cuckoo, the cuckoo.

ASAD (16)

સજ્જનસ્ય હૃદયં નવનીતં યદ્ધદન્તિ કવયસ્તદલીકમ્ I અન્યદેહવિલસત્પરિતાપાત સજ્જનો દ્રવતિ, નો નવનીતમ્ II

Poets say that the heart of a good man is like butter, but that is not correct. The heat (frustration/sorrow/ etc.) residing in another body does not melt butter, but it does melt the good man.

ASAD (17)

I do not know whether the following two verses were indeed like a sawAl jawAb, but it definitely seems so

કાચં મણિં કાગ્ચનમેકસૂત્રે મુગ્ધા નિબ્ધ્નન્તિ કિમત્ર ચિત્રમ્ ।

પ્રતિદિનં સુભાષિતમ્

વિચારવાન્ પાણિનિરેકસૂત્રે શ્વાનં યુવાનં મઘવાનમાહ ॥ શુનેવ યૂના પ્રસભં મઘોના પ્રધર્શિતા ગૌત્મધર્મપત્ની । વિચારવાન્ પાણિનિરેકસૂત્રે શ્વાનં યુવાનં મઘવાનમાહ ॥

The first verse: What is so strange about women tying glass, beads and gold all on one thread? Even the great thinker paNini tied the dog, the youth and Indra on the same string .. (pun on the word sUtra)

The second verse: Gautam's wife was forcibly molested by the youth Indra. (who acted) like a dog. the great thinker pAnini tied the dog, the youth and Indra on the same string ...

I guess I should have clarified. the three words: shvA (dog) yuvA (youth) and maghavA (indra) belong to the same grammatical class .. they are declined identically, and there is a sUtra (rule) in Panini's grammar that ties them together. ...

hence the pun on sUtra...

ASAD (18)

નિઃસ્વો વષ્ટિ શતં શતી દશશતં લક્ષં સહ્સાધિપઃ લક્ષેશઃ ક્ષિતિપાલતાં ક્ષિતિપતિશ્વક્રેશતાં વાગ્છતિ ચક્રેશઃ પુનરિન્દ્રતાં સુરપતિઃ બ્રાહ્મં પદં વાગ્છતિ બ્રહ્મા શૈવપદં શિવો હરિપદં ચાશાવધિં કો ગતઃ ॥

The penniless man wishes for a hundred, the onw who has hundred wants a thousand, the one with a thousand, a lakh. The one with a lakh wants to be the king, the king wants to be the emperor, and the emperor wants to be Indra (king of Gods), Indra want's brahma's position, brahma shiva's and shiva viShNu's ... who has ever been able to kill desire?

ASAD (19)

નિન્દન્તુ નીતિનિપુણા યદિ વા સ્તુવન્તુ

```
લક્ષ્મીઃ સમાવિશતુ ગચ્છતુ વા યથેષ્ટમ્ I
અદ્યૈવ વા મરણમસ્તુ યુગાન્તરે વા
ન્યાય્યાત્પથઃ પ્રવિચલન્તિ પદં ન ધીરાઃ II
```

Whether the philosophers praise him or criticize, whether lakShmi enters the house or goes away as she wishes, whether death is today itself or after an eon, great men never step a foot away from the path of justice. for marathi readers:

```
નિન્દોત વાનોત સુનીતિમન્ત ચળો અસો વા કમલા ગૃહાત l
હો મૃત્યુ આજિચ ઘડો યુગાન્તી સન્માર્ગ ટાકોનિ ભલે ન જાતી ll
```

ASAD (20)

Hi.

Padma pointed out a typo I had made. Instead of pa ncha, I had just written pa na ... The corrected shloka is as follows:

```
સ્વયં પગ્ચમુખઃ પુત્રૌ ગજાનનષડાનનૌ ।
દિગમ્બરઃ કથં જીવેત્ અન્નપૂર્ણા ન ચેદ્ગહે ॥
```

five mouthed himself(Shiva), and sons the elephant mouth (Ganesh) and the one with six mouths (Kartikeya) .. how would shive survive if Annapurna (Parvati) was not at home?

ASAD (21)

સ્વયં મહેશઃ શવ્શુરો નગેશઃ સખા ધનેશશ્ચ સુતો ગણેશઃ l તથાપિ ભિક્ષાટનમેવ શમ્ભોઃ બલીયસી કેવલમીશ્ચરેચ્છા II

Himself the great lord, his father in law the king of mountains, his friend the king of wealth, his and his son the lord of the gaNas. even then roaming around begging for food is shiva's destiny only god's wish is powerful ...

ASAD (23)

ગર્જસિ મેઘ ન યચ્છસિ તોયં ચાતકપક્ષી વ્યાકુલિતોડહમ્ I દૈવાદિહ યદિ દક્ષિણવાતઃ ક્વ ત્વં ક્વાહં ક્વ ચ જલપાતઃ II

O cloud, you roar, but do not give water. I, the chatak bird am thirsty. If fatefully the southern winds blow here, where shall you be, where shall I be and where shall it rain?

ASAD (22)

રે રે ચાતક ! સાવધાનમનસા મિત્ર ક્ષણં શ્રૂયતાં અમ્ભોદા બહવો વસન્તિ ગગને સર્વેડિપ નૈકાદૃશાઃ I કેચિત્ વૃષ્ટિભિરાર્દ્રયન્તિ ધરણીં ગર્જન્તિ કેચિદ્ધથા યં યં પશ્યસિ તસ્ય તસ્ય પુરતો મા બ્₹્રહિ દીનં વચઃ II

O chatak, my friend, listen for a moment with an alert mind. there are many clouds in the sky, not all of them are alike. Some wet the earth by their showers, whereas some just roar. Dont beg pitifully in front of each and every one you come across!

ASAD (24)

રાત્રિર્ગમિષ્યતિ ભવિષ્યતિ સુપ્રભાતં ભાસ્વાન્ ઉદેશ્યતિ હસિષ્યતિ પદ્ગુજશ્રીઃ l ઇત્થં વિચિન્તયતિ કોષગતે દ્વિરેફ઼ે હા હન્ત હન્ત નલિનિંગજ ઉજ્જહાર ll

The night shall go away and it shall be dawn. The sun will rise and the lotus will smile! While the bumblebee trapped in the lotus was thinking this, Alas! an elephant uprooted the lotus!

ASAD (25)

મન્યે સંસ્કૃતે એતત્ પ્રથમં કાવ્યં વાલ્મિકિના કૃતં

I believe this is the first piece of verse in Sanskrit; composed by Valmiki

મા નિષાદ પ્રતિષ્ઠાં ત્વં અગમઃ શાશ્વતીઃ સમાઃ I યત્ક્રીંચમિથનાદેકં અવધીઃ કામમોહિતમ II

O niShAda, you will not come to glory till the end of eternity. for you have killed one from a pair of krauncha birds, enraptured in love.

This is the first shloka in Ramayana as Krishna told me some time ago. As the meaning indicates, Valmiki was inspired to write this shloka when he saw a hunter shooting one of two krauncha birds who were engaged in rati.

I believe this is the first piece of verse in Sanskrit; composed by Valmiki

મા નિષાદ પ્રતિષ્ઠાં ત્વં અગમઃ શાશ્વતીઃ સમાઃ I યત્ક્રૌંચમિથુનાદેકં અવધીઃ કામમોહિતમ્ II

O niShAda, you will not come to glory till the end of eternity. for you have killed one from a pair of krauncha birds, enraptured in love.

This is the first shloka in Ramayana as Krishna told me some time ago. As the meaning indicates, Valmiki was inspired to write this shloka when he saw a hunter shooting one of two krauncha birds who were engaged in rati.

This was one of the first shlokas that I learned in my Sanskrit class in the 5th grade, and all the info below is based on what I learned then. most of the people on this net may already be familiar with the significance of this shloka. ever composed by Adikavi (first poet) vAlmIki.

He was in a peaceful

state of mind (either meditating or taking a walk) when this niShAda (hunter) killed the male krauncha (swan?). vAlmIki got angry with the actions of the hunter and this shloka came out of his mouth. After vAlmIki emerged out of his rage, he realized that he had gone out of the state of equanimity and cursed the hunter out.

It was then that someone else (nArada?) appeared and told him that he had uttered the first piece of poetry and explained to him that there was a second meaning behind the shloka.

I don't remember what the other interpretation of this shloka is except that the hunter is rAma and the krauncha(s) are rAvaNa and mandodarI, and that rAma kills rAvaNa. I don't remember what the second interpretation of the shrApa (curse) is when applied to rAma. So this is how the shloka fits into the rAmayaNa.

ASAD (26)

```
ન હિ કશ્ચિત્ વિજાનાતિ કિં કસ્ય શ્વો ભવિષ્યતિ ।
અતઃ શ્વઃ કરણીયાનિ કુર્યાદશૈવ બુદ્ધિમાન્ ॥
```

No one knows what will happen to whom tomorrow. So a wise man should do all of tomorrow's tasks today.

```
(કલ્હ્ કરૈ સો આજ્ કર્ .. .. )
tomorrow = શ્વહ્
day after tomorrow = પરશ્વહ્
2 days after tomorrow = પ્રપરશ્વહ્
yesterday = હ્યહ્
day before yesterday = પરહ્યહ્
2 days before yesterday = પ્રપરહ્યહ્
```

ASAD (27)

પ્રારભ્યતે ન ખલુ વિઘ્નભયેન નીચૈઃ પ્રારભ્ય વિઘ્નવિહતા વિરમન્તિ મધ્યાઃ I વિઘ્નૈઃ પુનઃ પુનરપિ પ્રતિહન્યમાનાઃ પ્રારબ્ધમત્તમજના ન પરિત્યજન્તિ II

Inferior men do not start (any endeavor) with the fear of obstructions. Average men, stop an endeavor when they are faced with problems. However, even though they are struck again and again by disaster, superior men never give up an endeavor that they have undertaken.

ASAD (28)

સિંહઃ શિશુરિપ નિપતિત મદ મલિન કપોલ ભિત્તિષુ ગજેષુ ! પ્રકૃતિરિયં સત્ત્વવતાં તેજસાં હિ ન વયઃ સમીક્ષ્યતે ॥

સિંહાચા તો બાલ તો હિ ચપેટ

The lion, even when a cub, attacks jumps upon the cheek of an intoxicated elephant. It is indeed the nature of the courageous: the age of the glorious ones is never relevant.

and for the marathi crowd, here's a marathi translation:

મારી ત્યાલા જો કરી મત્ત્ મોઠા | તેજસ્વી જે વૃત્તિ ઐસીચ ત્યાન્ચિ તેથે કાહિ ચાડ નાહિ વયાચી || અપિ અધિકમ્ એકમ્ સુભશિતમ્ પ્રારબ્ધવત્ "યથ" શબ્દેન યથ દેશસ્તથ ભશ યથ રજ તથ પ્રજઃ |

a Nkura means the first sprout. yathA bIjastathA NkuraH is a very famous proverb. it basically means as you sow, so you reap ...

ન ધૈર્યેણ વિન ળક્ષ્મિઃ ન શોઉર્યેણ વિન જ઼યઃ । ન દાનેન વિન મોક્ષો ન ગ્યાનેન વિન યશઃ । ॥

યથ ભુમિસ્તથ તોયમ્ યથ બીજસ્તથન્કુરઃ | ||

ASAD (29)

યથા કાષ્ઠ્રં ચ કાષ્ઠ્રં ચ સમેયાતાં મહોદધૌ l સમેત્ય ચ વ્યપેયાતાં તદ્ગતુ ભૃતસમાગમઃ ll

As two logs of wood come together in the ocean, and immediately go away from each other, so much alike is mankind ...

and for the marathi people, another translation: this one from the geeta

rAmAyana by madgulkar in the song

"પરાધીન આહે જગતિ પુત્ર માનવાચા l દોશ ના કુણાચા": દોન્ ઓન્દકથાન્યિ હોતે સાગરાત ભેટ એક લાટ તોડિ દોદ્યાં પુન્હા નાહિ ગાઠ l

ASAD (30)

કસ્યચિત્ કિમપિ નો હરણીયં મર્મવાક્યમપિ નોચ્ચરણીયમ્ શ્રીપતેઃ પદયુગં સ્મરણીયં લીલયા ભવજલં તરણીયં ॥

One should not steal anything belonging to anyone, should not utter a sensitive sentence, should remember (bow down to) Vishnu's feet, and thus swim the ocean of life with ease.

ASAD (31)

This ASAD is a small tribute to my sanskrit teacher, Late Shri Vasant
Nanivadekar. He used to reside in Bombay, and was very well versed with the sanskrit
classics as well as conversational sanskrit. He was an active "kAryakartA" in
many sanskrit related projects and activities in Bombay. Above all, along with
my mother he was the one who had introduced me to this great world of Sanskrit
verse and literature. (See his booklet amarasamvAadaH Sanskrit Prayer Arati Collection
on the site.)

What follows is his translation of Tennyson's "Home they brought her warrior dead" into sanskrit verse.

ગેહાનીતેડપ્યસુવિરહિતે વીરસિંહે સ્વનાથે મોહં પ્રાપ્તા ન ચ ન ચ સખી ક્રન્દિતું વા પ્રવૃત્તા I પશ્યન્ દેવીં પરિજન ઇદં પ્રાહ મર્માહતાં તાં નો ચેદ્ રુદ્યાત્ ઇયમપિ ભવેત્ પ્રાણહીનાચિરેણ II Home they brought her warrior dead She nor swooned nor uttered cry All her maidens watching said "She must weep or she will die." લોકૈર્મન્દં વિનતહૃદયૈઃ સંસ્તુતો વીર એવં

લોકૈર્મન્દં વિનતહૃદયૈઃ સંસ્તુતો વીર એવં સ્નેહસ્યાસીત્ ખલુ નરવરો ભાજનં શ્વાઘનીયમ્ I સંહાર્દ વા નરતનુધરં શત્રુરૌદાર્યમૂર્તિઃ નોચે કિડ્ચિત્ તદપિ કિલ સા નાલ્પમાત્રં ચચાલ II

Then they praised him soft and low Called him worthy to be loved Truest friend and noblest foe Yet she neither spoke, nor moved.

સ્વીયસ્થાનાત્ તદનુ શનકૈઃ કાપિ દાસી તદાનીં પ્રાપ્તા વીરં નિભૃતગમના કાનિ ગત્વા પદાનિ દૂરીચક્રે નરવર મુખાચ્છાદિ વસ્ત્રં કરાભ્યાં કિક્ચિન્માત્રં ન હિ વિચલિતા નાપિ વા સા રુરોદ

Stole a maiden from her place Lightly to the warrior stept Took the face cloth from the face Yet she neither moved, nor wept.

કાચિદ્ વૃદ્ધા નવતિશરદાં દીર્ઘમાયુર્દધાના ક્રોડે તસ્યાઃ પ્રિયતમશિશું સ્થાપયામાસ ધાત્રી ગ્₹ીષ્મે વૃષ્ટિં જલદ ઇવ સા બાષ્પપૂરં મુમોચ જાત, પ્રાણાંસ્તવ ખલુ કૃતે ધારયામીત્યુવાચ!

Rose a nurse of nintey years
Set his child upon her knee
Like summer tempest came her tears
"Sweet my child, I live for thee!"

ASAD (32)

સાહિત્ય સંગીત કલા વિહીનઃ સાક્ષાત્ પશુઃ પુછ વિષાણ હીનઃ I તૃણં ન ખાદન્નપિ જીવમાનઃ તદ્ ભાગધેયં પરમં પષૂણામ્ II

The man without (love of) literature music or the arts is indeed an animal without a tail or horns. The fact that he survives even without eating grass is indeed a great piece of luck for the other animals.

ASAD (33)

This one is similar to ASAD(32) in meaning:

યેષાં ન વિદ્યા ન તપો ન દાનં જ્ઞાનં ન શીલં ન ગુણો ન ધર્મઃ I તે મર્ત્યલોકે ભુવિભારભૂતાઃ મનુષ્યરૂપેણ મૃગાશ્ચરન્તિ ॥

Those who do not have learning, perseverence, are not charitable, do not have wisdom, character, good qualities or relegion, are indeed a burden to on the earth in the mortal world, and live as animals in the form of man.

ASAD (34)

અધિગત્ય ગુરોઃ જ્ઞાનં છાત્રેભ્યો વિતરન્તિ યે l વિદ્યા વાત્સલ્ય નિધયઃ શિક્ષકા મમ દૈવતમ્ ॥

The teachers who distribute knowledge among the students after getting it from their gurus, and who are storehouses of love and knowledge, are indeed like God to me.

ASAD (35)

અશ્વસ્ય ભૂષણં વેગો મત્તં સ્યાદ્ ગજભૂષણમ્ । ચાતુર્યં ભૂષણં નાર્યા ઉદ્યોગો નરભૂષણમ્ ॥

પ્રતિદિનં સુભાષિતમ્

speed is the ornament of the horse, the intoxicated state is the ornament of the elephant. Cleverness is the ornament of a woman, and industriousness is the ornament of a man.

ASAD (37)

અહં નમામિ વરદાં જ્ઞાનદાં ત્વાં સરસ્વતીમ્ l પ્રયચ્છ વિમલાં બૃદ્ધીં પ્રસન્ના ભવ સર્વદા ll

I bow to you, O Sarasvati who is the giver of boons and giver of knowledge. Give me untainted wisdom and be pleased and all endowing (to me)

ASAD (40)

અપારે કાવ્યસંસારે કવિરેકઃ પ્રજાપતિઃ l યથાસ્મૈ રોચતે વિશ્વં તથા વૈ પરિવર્તતે II

In the boundless world of poetry, PrajApati (Brahma) is the only one poet. He changes the universe as and when he thinks best ..

ASAD (41)

અસિતગિરિસમં સ્યાત્ કજ્જલં સિન્ધુ પાત્રં સુરતરુવરશાખા લેખની પત્રમુર્વી I લિખતિ યદિ ગૃહીત્વા શારદા સર્વકાલં તદપિ તવ ગુણાનાં ઈશ પારં ન યાતિ II

The ink may be like a black mountain, the sea may be the inkpot, A branch of the tree of gods (kalpataru / mandAra ...I believe there are five of them) may be used as a pen, and the whole earth be used as the paper. If even Sharada (Goddess Sarasvati) writes for all the time using all this material, even then, O lord, she will not come to the end of describing your good qualities.

દદાતિ પ્રતિગૃણ્હાતિ ગુજ્યમાખ્યાતિ પૃચ્છતિ !

ભુડ્કતે ભોજયતે ચૈવ ષડ્ઠિધં પ્રીતિલક્ષણમ્ ॥

I haven't heard this one before, so the following may be off the mark to some extent

Giving, return of courtesy, sharing secrets, asking (for one's welfare?) eating (with one?), feeding, these are six characteristics of love.

ASAD

Need meaning of subhAShita

દદાતિ પ્રતિગૃણ્હાતિ ગુહ્યમાખ્યાતિ પૃચ્છતિ I ભુડ્ક્તે ભોજયતે ચૈવ ષડ્કિધં પ્રીતિલક્ષણમ્ II

~~~~~~~

I believe this may be originally in some Purana; it's in Pancha tantra as well as in UpadeSAmRita of RUpa Goswami. "Six symptoms of affection are giving, receiving, explaining in confidence and enquiring, accepting food and feeding."

Henry Groover (AgrAhya dAsa)

દદાતિ પ્રતિગૃહ્નાતિ દદાતિ પ્રતિગૃણ્હાતિ ગુહ્યમાખ્યાતિ પૃચ્છતિ । ભુડ્કતે ભોજયતે ચૈવ ષડ્કિધં પ્રીતિલક્ષણમ્ ॥

I haven't heard this one before, so the following may be off the mark to some extent

Giving, return of courtesy, sharing secrets, asking (for one's welfare?) eating (with one?), feeding, these are six characteristics of love.

you are almost right. here is the accurate meaning:

gives, takes, tells and asks secrets, eats (from you) and feeds (you) are the six characteristics of love ... (friendship would perhaps be more appropriate here ...)

ક્ષતે પ્રહારાઃ નિપતન્તિ અભીક્ષ્ણં ધનક્ષયે વર્ધતિ જાઠરાગ્નિઃ l આપત્સુ વૈરાણિ સમુદ્ભદંતિ ચિદ્રેષુ અનર્થાઃ બહુલીભવંતિ ॥

When the money is gone (become poor), the hunger increases

At the time of trouble, the enemities crop up

when you are divided (without unity), problems become plenty.

I do not know the meaning of "abhIkShNaM". The meaning of first line
depends upon this word.

I think "samudbhada.nti" should be "samudbhava.nti".

Basically, the SubhAshita is trying to tell us that problems crop up only when you are devoid of the solution!

(Murphy's law?)

ક્ષતે પ્રહારાઃ નિપતન્તિ અભીક્ષ્ણં

I do not know the meaning of "abhIkShNaM". The meaning of first line depends upon this word.

Dictionary gives the meaning of abhIkShaNam as "every moment"; it fits here, but is somewhat puzzling. With this meaning, the first pada means When wounded, blows fall every moment (The wounded get hit repeatedly) IF it is abhikShaNaM, the first line will not obey the meter of the shloka. besides that everything makes sense. (it is basically a version of "when it rains, it pours" ...

ASAD (keshavaM patitaM dRiShTvA)

ખ઼ેશવમ્ પતિતમ્ દ્ભુસ્ત્વ, પન્દવહ હર્શ્ નિર્ભરહ ₹ુદન્તિ કૌરવહ સર્વે, હ ખ઼ેશવ્ હ કેશવ ગતહ્

One of the let me catch my breath shlokas?

Actually this is a fairly famous one. The "correct" interpretation:

કે શવં પતિતં દૃષ્ટ્વા પાણ્ડવા હર્શનિર્ભરાઃ રુદન્તિ કૌરવાઃ સર્વે હા હા કે શવ કે શવ

notive that ke and shava have been separated. The word "ka" means water

પ્રતિદિનં સુભાષિતમ્

(among several other meanings). Hence ke means in water. pANDava also means fish; kaurava also means crow. hence the interpretation is:

Seeing the cadaver (shava) fallen in water, the fish were overjoyed. ALl the crows however started crying .. "O the cadaver in water!!"

ASAD (46)

વૈદ્યરાજ નમસ્તુભ્યં યમરાજસહોદર I યમસ્તુ હરતિ પ્રાણાન્ વૈદ્યો પ્રાણાન્ ધનાનિ ચ II

O vaidya (doctor), brother of Yama, I bow down to you. Yama only steals away one's life, but the vaidya steals one's life as well as money!

ASAD (47)

અશ્વં નૈવ ગજં નૈવ વ્યાઘ્રં નૈવ ચ નૈવ ચ I અજાપુત્રં બલિં દદ્યાત્ દેવો દુર્બલઘાતકઃ II

Not a horse, not an elephant, and never a tiger. It is the son of a goat that is sacrificed! God is indeed a betrayer of the weak ...!

ASAD (49)

ચિન્તનીયા હિ વિપદાં અદાવેવ પ્રતિક્રિયા ન કુપખનનં યુક્તં પ્રદીમે વહ્નિના ગૃહે II

The reaction to calamity must be considered before hand. IT is no use to start digging a well after your house is afire !!

ASAD (51)

આયુશઃ ક્ષણ એકોડિપ સર્વરત્નૈર્ન લભ્યતે I નીયતે સ વૃથા યેન પ્રમાદઃ સમહાનહો ॥

Even a single second in life cannot be obtained by alll precious jewels.

Hence spending it without purpose is a great mistake.

```
ASAD (54)
આત્મનઃ પરિતોષાય કવેઃ કાવ્યં તથાપિ તત્ !
સ્વામિનો દેહલીદીપસમં અન્યોપકારકમ્ !!

આત્મન્ = self

પરિતોષ = satisfaction

કવિ = poet

કાવ્ય = poetry

સ્વામિ = master
દેહલિ = doorstep
દીપ = light

સમ = similar

અન્ય = other

ઉપકાર = favour
```

The poetry of poets is always for their own satisfaction, However, like the light on the porch of the master's house, it is also beneficial to others. (light from the porch illuminates the inside as well as the outside of a house ...)

```
ASAD (56)
ઇક્ષણં દ્વિગુણં પ્રોક્તાં ભાષણસ્થેતિ વેધસા ।
અક્ષિણિ દ્વે મનુષ્યાણાં જિંવ્હા ત્વૈકેવ નિર્મિતા ॥
ઇક્ષણ = seeing
દ્વિગુણ = twice
પ્રોક્ત (પ્ર + ઉક્ત) = said
ભાષણ = speaking
વેધસ્ = brahmA
અક્ષિ = eye
```

 $\mathcal{L} = two$

```
જિંલ્હા = tongue
```

નિર્મિત = created

Seeing is given twice as much importance as speaking by Brahma. Man has two eyes, however, only one tongue was created.

```
ASAD (ASAD)
```

ઉદ્યમેન હિ સિધ્યન્તિ કાર્યાણિ ન મનોરથૈઃ ન હિ સુપ્તસ્ય સિંહસ્ય પ્રવિશન્તિ મુખં મૃગાઃ ॥

ઉદ્યમ = effort

સિધ્ = to be accomplished

કાર્ય = work

મનોરથ = wish

સુપ્ત = asleep

સિંહ = lion

પ્ર + વિશ્ = to enter

મુખ = mouth

મુગ = deer/animal

Work is accomplished by effort, not by wishing. Deer do not enter the mouth of a sleeping lion.

Vivek Khare asked me the meaning of the word "hi" in the subhAshita: udyamena hi sidhyanti ....

The word hi means nothing. Perhaps it could be interpreted here as an emphasizer, but otherwise, it means literaly nothing. The words cha vai tu and hi are used in sanskrit by poets to fill up the meter. the words cha and tu have meanings, (and and but respectively) but the word vai has no meaning, and the word hi may be interpreted as something that emphasizes a point.

In fact I am sure many of you know the famous first attempt by a quack poet:

ઉત્તિષ્ઠ ઉત્તિષ્ઠ રાજેન્દ્ર મુખં પ્રક્ષાલયસ્વ ટः ।

પ્રભાતે રોદિતી કુક્કુ ચ વૈ તુ હિ ચ વૈ તુ હિ ॥

The poet thought up these three lines:

O king, (rajendra), get up get up ! (uttiShTha) mukhaM prakShAlayasva (wash your face !) The rooster cries out in the morning (prabhAte roditi kukkuTaH)

the problem was after uttishThottiShTha rAjendra, mukhaM prakShAlayasva left one letter less for the eight letter anuShTubh Chanda, and prabhAte roditi kukkuTaH had one letter extra! so this grandmaster took the "TaH" from kukkuTaH and placed it at the end of the first line! And now he had three out of four parts, and he just coud not think of anything for the last part of the verse hence cha vai tu hi cha vai tu hi!!!

ASAD (59)

ઉત્તમો નાતિવક્તા સ્થાત્ અધમો બહુભાષતે । ન કાગ્ચને ધ્વનિસ્તાદૃક્ યાદૃક્ કાંસ્થે પ્રજાયતે ॥

ઉત્તમ = excellent

અતિ = too much

વકતુ = speaker

અધમ = inferior

ભાષ્ = to speak

કાગ્ચન = gold

ધ્વનિ = sound

કંસ્ય = bronze

y + y = to be born

The great man is rarely somone who talks too much, but the inferior man talks too much. There is no sound from gold as there is from bronze.

ચિન્તાયાસ્તુ ચિતાયાસ્તુ બિન્દુ માત્રમ્ વિશેશતઃ l ચિતા દહતિ નિર્જીવમ, ચિન્તા દહતિ જીવિતમ્ ॥

Meaning:

Between 'ChintA' (worry) and 'ChitA' (pyre) the only difference is dot (anuswAra bindu in chintA, that 'n'). Pyre burns the dead, while worry burns the living. DON'T WORRY BE HAPPY:) Ganapthi.

ચિતા ચિન્તા સમાપ્રોક્તા બિન્દુમાત્રં વિશેષતા l સજીવં દહતે ચિન્તા નિર્જીવં દહતે ચિતા ll

The difference betn "CHINTA" and "CHITA" is just a dot.

"PYRE" burns the dead, while "WORRY" burns the living.

ઉપકારો હિ નીચાનાં અપકરો હિ જાયતે I પયઃપાનં ભુજંગાણાં કેવલં વિષવર્ધનમ્ II

 $\Im u + \S = to do a favor$

નીચ = lowly

અપ + ફ = to harm

પયસ્ = milk / water

ભુજંગ = snake

કેવલં = only

વિષ = posion

વર્ધન = increase

Even a good turn done to a bad man results in evil. Drinking of milk by snakes is only going to result in increase of their poison.

ASAD (61)

uttamA AtmanA khyAtAH pituH khyAtAshcha madhyamAH . adhaMA mAtulat khyAtAH shvashurAChAdhamAdhamAH ...

સન્ધિ વિગ્રઃઅ :

ઉત્તમાઃ આત્મના ખ્યાતાઃ પિતુઃ ખ્યાતાઃ ચ મધ્યમાઃ । અધમાઃ માતુલાત્ ખ્યાતાઃ શવશુરાત્ ચ અધમાધમાઃ ॥

shabdArtha

```
ઉત્તમ = most superior
ખ્યાત = famous
પિતૃ = father
મધ્યમ = medium/average
માતુલ = maternal uncle
શ્રશૂર = father in law
અધમ = inferior
અધમાધમ = the worst among the inferior
```

The great ones are famous by their own efforts, The average are famous because of their father. The inferior men are famous because of their uncle. and the worst among them are famous because of their father in law. I Thought you may like this subhashitha.

```
અનુગંથું સથં વત્સમા કુત્સનં યદિ નશક્યથે \
સ્વલ્પમાર્થનુગન્થવ્યમ્, મર્ગસ્થોવ નવસીધથિ \
સુંદરોડિપ સુશીલોડિપ કુલીલોડિપ મહઢનહ \
અકુલિનોડિપ વિદ્યાવાનુ, દેવૈરિપ સ્ \ ઉપૃજ્યથે \ \
```

Bhavartha: A scholor even if he is from a backword class, is recognised and respected even in the company of the people who are most beautiful. who have great family background, and even among the gods.

```
ઉત્તમા આત્મના ખ્યાતાઃ પિતુઃ ખ્યાતાશ્ચ મધ્યમાः ।
અધંઆ માતુલત્ ખ્યાતાઃ શ્વશુરાછાધમાધમાઃ ॥
સન્ધિ વિગ્રઃઅ :
ઉત્તમાઃ આત્મના ખ્યાતાઃ પિતુઃ ખ્યાતાઃ ચ મધ્યમાઃ ।
અધમાઃ માતુલાત્ ખ્યાતાઃ શવશુરાત્ ચ અધમાધમાઃ ॥
shabdArtha
```

```
ઉત્તમ = most superior
ખ્યાત = famous
પિતૃ = father
મધ્યમ = medium/average
```

માતુલ = maternal uncle

શ્રશ્ર = father in law

અધમ = inferior

અધમાધમ = the worst among the inferior

The great ones are famous by their own efforts, The average are famous

because of their father. The inferior men are famous because of their uncle.

and the worst among them are famous because of their father in law.

I interpreted this in a different way. This shubhashita intends to convey the wealth

Most respected weath is the one you earn

That you inherit from your father is just OK

One you get from your mother is not good

And, the one you aquire from wife is the worst

I am not sure if that were a different version of this shubhashita

ASAD (subhAshita sangrahaH 1)

ઉદ્યમસ્સાહસં ધૈર્યં બુદ્ધિશ્યક્તિઃ પરાક્રમઃ l

ષડેતે યત્ર વર્તન્તે તત્ર દેવઃ સહાયકૃત્ ॥

ઉદ્યમઃ = effort sAhasam = adventure

ધૈર્યમ્ = courage buddhiH = knowledge

શક્તિઃ = strength parAkramaH = bravery

પટ્ = $\sin$ ete = these

યત્ર = where vartante = exist

dx = there devaH = god

સહાયકૃત્ = helpful

God will help provided the six qualities effort, adventure, courage.

knowledge, strength and bravery exist.

ASAD

આદિત્યચન્દ્રાવનલાનિલૌ ચ

```
દ્યૌર્ભૂમિરાપો હૃદયં યમશ્ચ ।
અહશ્ચ રાત્રિશ્ચ ઉભે ચ
ધર્મશ્ચ જાનાતિ નરસ્ય વૃત્તમ્ ॥
```

આદિત્યઃ = Sun

ચન્દ્રઃ = Moon

અનિલઃ = air

અનલ: = fire

धौः = sky

ભમિઃ = earth

આપઃ = water

હ્રદયમ્ = soul

યમઃ = Lord Yama

a = and

અહઃ = morning

રાત્રિઃ = night

ઉભે = both

ધર્મઃ = righteousness

જાનતિ = knows

નરસ્ય = man's

पृत्तम् = character

Lord Sun, Lord Moon, Lord Vayu (air), Lord Agni (fire), the Sky, mother Earth. the water (Lord Varuna), the soul, Lord Yama, both the Day and the Night. and Dharma (the Righetousness) each one of these will know a man's character. Every moment, you are being watched atleast by one of the above!

The discussion is with reference to recent Subhashitam posted by Raghavendra

Hemali Vyas disagreed with the meaning of the two words Dhairyam and SAhasam Ramakrishna from Tokyo disagreed with the Hemali's comments.

Here is my opinion for whatever it is worth.

the one with UdyamasAhasaM .... etc..

DhairyaM means Dheeratwa bhavaM dhee is buddhi or intellect so in contrast to sAhasaM dhairyaM must involve intellectual conviction. So in a way Hemali

Vyas is right Raghavendra's meaning that it is courage is also right It should be courage born of intellectual conviction not emotional outburst. We all know what is right but many a time we do not have the guts to follow what is right we do what we feel (emotional driven) like doing. DhairyaM is the courage to do what is based on right understanding.

sAhasaM I will split as sa + a + hasam (I donot have a dictionary at my computer desk this may be my imagination).

has if I remember rightly means to smile or to laugh at

with a in front it means opposite to be serious that one to take things seriously not jokingly

with prefix sa it could mean samyak that is total or with seriously or daringly jumping into action there is no joking around

in that sense SAhasaM should imply serious adventurous pursuit in contrast to DhairyaM sAhasaM need not involve intellectual conviction it could be based on just emotional outburst. So there is a possibility of one getting burned if it is not based on sound intellectual judgment.

Hence the subhashitaM says one needs both the DhairraM and SAhasaM Just an intellectual curiosity

If I have all the six of them listed why do I need the help of the Deva

The truth of the matter is if I have all of them I already have the help of the Deva. Having all the six of them itself is by the grace of Deva too. In Vedanta Shastra, there is a preceding deity for each of the faculties like Indra for Bhuddi etc. Hence having these qualities is a grace of God too!

Hari Om!

Sadananda

What you have is His gift to you and what you do with what you have is your gift to Him.

ASAD (Subhashita Sangrah 3)

ન ત્વહં કામયે રાજ્યં ન સ્વર્ગં નાપુનર્ભવમ્ l કામયે દુઃખતમાનાં પ્રાણિનામ્ આર્તિનાશનમ્ ll

```
ન = no

તુ = Certainly

અહમ્ = I am

કામચે = wish

રાજ્યમ્ = kingdom

સ્વર્ગમ્ = heaven

અપુનર્ભવમ્ = na + punarbhavam = salvation

દુઃખતમાનાં = for grief ridden

પ્રાણિનામ્ = for living beings

આર્તિઃ = kaShTam, sorrow

નાશનમ્ = destruction, removal
```

"Certainly I do not wish for kingdom. I do not wish for heaven.

I do not even want salvation. My humble wish is for removal of sorrow from all the grief ridden living beings."

King Rantideva asks this wish from the God. This is considered as the one of the great shlokas representing our culture. I heard the story behing this subhAshita from Sri Krishna Shastry during the "Speak Sanskrit Classes". Will share with you someday soon.

ASAD

```
વિડમ્ભં પશ્યતુ અત્ર !
(See the sarcasm here)
અજાયુદ્ધમૃષિશ્રાદ્ધં પ્રભાતે મેદાડમ્બરમ્ |
દમ્પત્યોઃ કલહશ્ચૈવ પરિણામે ન કિગ્ચન ||
અજઃ = goat
યુદ્ધમ્ = fight
ઋશિઃ = sage
શ્રાદ્ધં = post death rituals
પ્રભાતે = in the morning
```

મેઘઃ = cloud

```
ડમ્બરમ્ = noise, thundering
દમ્પત્યોઃ = of the couple
કલહઃ = quarrel
ચ = and
એવ = indeed
પરિણામે = in the result
4 = no
કિંગ્ચન = something
```

Fighting between the goats, post death rituals for the sages, the thundering of clouds in the morning and the quarrel between the couple there is no useful outcome (result) in any one of these:)

('Sages' refers to those who have already attained salvation.

Hence rituals for them are unnecessary.)

```
ASAD (Subhashita Sangraha 5)
ક્ષણશઃ કણશશ્ચૈવ વિદ્યામર્થં ચ સાધયેત્ I
ક્ષણ ત્યાગે કુતો વિદ્યા કણત્યાગે કુતો ધનમ્ ॥
ક્ષણ: = minute
ક્ષણશ: = minute by minute
કણ: = grain, bit
કણશઃ = bit by bit
વિદ્યામ્ = knowledge
અર્થમ્ = money
\mathbf{a} = and
સાધયેત્ = accomplish, achieve
ત્યાગઃ = abandon, renounce
કુત: = from where
```

Knowledge should be persued with minute by minute efforts.

Money should be earned utilising each and every grain.

If you waste time, how can you get knowledge?

If you waste resources, how can you accumulate the wealth?

```
ASAD (Subhashita Sangraha 7)
અપિ સ્વર્ણમયી લડ્ડા ન મે લક્ષ્મણ રોચતે 1
જનની જન્મભૂમિશ્ર સ્વર્ગાદપિ ગરીયસી ॥
અપિ = and, even though
સ્વર્ણમંચી = covered with gold, full of gold
4 = no
મે = for me
રોચતે = appeal
જનની = mother
જન્મભમિઃ = motherland
સ્વર્ગઃ = heaven
ગરીયસી = grander, higher
O LakShmana, even though Lanka is a golden land, it does not appeal to me.
One's mother and motherland are greater than heaven itself.
(Said by Lord Rama upon viewing Lanka)
ASAD (Subhashita Sangraha 7)
પરોપકારાય ફલન્તિ વૃક્ષાઃ પરોપકારાય વહન્તિ નદ્યઃ 1
પરોપકારાય દુહન્તિ ગાવઃ પરોપકારાર્થમિદં શરીરમ્ ॥
પરોપકાર: = assistance to others
ફલન્તિ = give fruits (plural)
વૃક્ષાઃ = trees
વહન્તિ = flow (plural)
નદ્યઃ = rivers
દુહન્તિ = give milk (plural)
```

ગાવઃ = cows ઇદમ્ = this શરીરમ્ = body

Trees give fruits to assist others. Rivers flow to help others.

Cows produce milk to feed others. In the same way, our own human body should also be employed for the assistance of others.

```
ASAD (Subhashita Sangraha 8)
અમન્ત્રમ્ અક્ષરં નાસ્તિ નાસ્તિ મૂલમનૌષદમ્ I
અયોગ્યઃ પુરુષો નાસ્તિ યોજકસ્તત્ર દુર્લભઃ ॥
અમન્ત્રમ્ = na + mantram, non mantra (mantra = divine poem).
અક્ષરમ્ = na + kSharam, imperishable, a letter of the alphabet
4 = no
અસ્તિ = is
મુલમ્ = root
અનૌષદમ્ = na + auShadam, non medicine
અયોગ્યઃ = useless
પુરુષ: = person
યોજકઃ = co ordinator (one who organizes, plans)
dx = there
દુર્લભ: = difficult to get, scarce
There is no letter in the alphabet that cannot be used in divine poems
(mantra). There exists no root which cannot be used as a medicine.
Likewise, there is no useless person. The scarcity is for the one.
who knows how to use them!
ASAD (63)
```

```
ASAD (63)
એકચક્રો રથો યન્તા વિકલો વિષમે હયાઃ I
આક્રામત્યેવ તેજસ્વી તથ્યાપ્યર્કો નભસ્તલમ્ II
સન્ધિ વિગ્રહ
એકચક્રઃ રથઃ યન્તા વિકલઃ વિષમે હયાઃ I
આક્રામતિ એવ તેજસ્વી તથાપિ અર્કઃ નભસ્તલમ્ II
એક = one
```

```
ચક્ર = wheel

રથ = chariot

યન્તૃ = charioteer

વિકલ = disabled

વિષમ = odd (as in odd or even)

હય = horse

આ + ક્રમ્ = to attack
એવ = only

તેજસ્વિન્ = one who has tej (brilliance)

અર્ક = sun

નભસ્તલ = sky
```

He has a chariot with one wheel, a charioteer who is disabled (it is believed that aruNa, the sun's charioteer was a cripple), and an odd number (i think it is seven) of horses to drive the chariot. Even then the

briliant sun always attacks the sky!!

the bhAvArtha

```
ASAD (subhAShita sangraha 9)
```

So, let me wind up this small series with a subhAshita I wrote.

Please excuse me for the mistakes.

```
ભવદીય: I
મધુસિક્તો નિમ્બખણ્ડઃ દુગ્ધપૃષ્ટો ભુજંગમઃ I
ગંગાસ્નાતોડિપ દુર્જનઃ સ્વભાવં નૈવ મુન્ચિત II
મધુ = honey
સિક્તઃ = pasted with
નિમ્બઃ = neem
ખણ્ડઃ = wooden piece, stem
દુગ્ધઃ = milk
પૃષ્ટઃ = fed with
ભુજન્ગમઃ = snake
```

સ્નાત: = one who has taken bath

```
અપિ = too
દુર્જનઃ = bad person
સ્વભાવઃ = character, quality
ન = No
એવ = indeed
મુન્યતિ = leave, discard
```

Honey paste on a bitter neem stem, milk feeding for a poisonous snake and Ganga bath for a bad person none will change their character. The bad qualities do not vanish just by changing outer look. We had to change our inner self.

```
ASAD (64)
એકેનાપિ સુવૃક્ષેણ પૃષ્પિતેના સુગન્ધિના I
વાસિતં તદ્ વનં સર્વં સુષ્ત્રેણ કુલં યથા ॥
સન્ધિ વિગ્રહ
એકેન અપિ સુવૃક્ષેણ પુષ્પિતેના સુગન્ધિના I
વાસિતં તદ્ વનં સર્વં સુખ્રેણ કુલં યથા ॥
shabdArtha
   અપિ = also
   વૃક્ષ = tree
   પૂષ્પિત = one that has flowered
   સુગન્ધિ = one that has a nice fragrance
   વાસિત = made fragrant
   વન = forest
   સુપુત્ર = good son
   કુલ = family
   યથા = As
```

bhAvArtha

Even by one good tree that has flowered and has a nice fragrance, the whole forest is made fragrant, just as a whole fmaily is benefitted by one

good son.

```
ASAD (65)
```

ઋણશેષોડગ્નિશેષશ્ચ શત્રુશેષસ્તથૈવ ચ I પુનઃ પુનઃ પ્રવર્ધન્તે તસ્માચ્છેષં ન રક્ષયેત્ II

સન્ધિ વિગ્રહ

ઋણશેષઃ અગ્નિશેષઃ ચ શત્રુશેષઃ તથૈવ ચ 🛭

પુનઃ પુનઃ પ્રવર્ધન્તે તસ્માત્ શેષં ન રક્ષયેત્ ॥

shabdArtha

ઋણ = debt

શેષ = remainder

અગ્રિ = fire

શત્રુ = enemy

પુનઃ = again

y + q = to grow fast

તસ્માત્ = hence

રક્ષ્ = protect / maintain

bhAvArtha

Any remainder of debt, fire and enemy grow rapidly again and again, hence no remainder should be maintained.. (debts should be completely paid of and fire or enemies should be completely destroyed)

ASAD (66)

ઉદયે સવિતા રક્તો રક્તશ્ચાસ્તમને તથા l સમ્પત્તૌ ચ વિપત્તૌ ચ સાધુનામેકરૂપતા ll

સન્ધિ વિગ્રહ

ઉદયે સવિતા રક્તઃ રક્તઃ ચા અસ્તમને તથા |

સમ્પત્તૌ ચ વિપત્તૌ ચ સાધુનાં એકરૂપતા 🛚

shabdArtha

```
ઉદય = rise
સિવતૃ = sun
રક્ત = red
અસ્ત = fall (set)
સમ્પત્તિ = prosperity
વિપત્તિ = calamity
સાધુ = great man
એક = one
રૂપ = form
bhAyArtha
```

The sun is red at sunrise and red at sunset: During prosperity as well as calamity the great men have the same form.

```
ASAD (67)
ઉદ્યોગિનં પુરુષસિંહમુપૈતિ લક્ષ્મીઃ
દૈવેન દેયમિતિ કાપુરુષા વદન્તિ !
દૈવં નિહત્ય કુરુ પૌરુષમાત્મશક્ત્યા
યત્ને કૃતે યદિ ન સિધ્યતિ કોડત્ર દોશઃ ?
સન્ધિ વિગ્રહ
ઉદ્યોગિનં પુરુષસિંહં ઉપૈતિ લક્ષ્મીઃ
દૈવેન દેયં ઇતિ કાપુરુષા વદન્તિ !
દૈવં નિહત્ય કુરુ પૌરુષં આત્મશક્ત્યા
યત્ને ફતે યદિ ન સિધ્યતિ કઃ અત્ર દોશઃ ?
shabdArtha
ઉદ્યોગિન્ = industrious
પુરુષ = man
 સિંહ = lion
\Im u + \delta = \text{to approach}
દૈવ = destiny
કા પુરુષ = contemptible fellow
```

વદ્ = to speak

```
િન + હન્ = destroy
કુરુ = do
પૌરુષ = manliness, virility, courage, effort
આત્મન્ = self
શક્તિ strength
યત્ન = effort
કૃત = done
યદિ = if
સિધ્ = to be accomplished
અત્ર = here
દોષ = fault
bhAyArtha
```

Laxmi goes to the industrious man like a lion. Only contemptible cowards say that destiny should give. Overcome your destiny and excercise your manliness. If there is no accomplishment inspite of effort where is the fault? (If there is no success inspite of e ffort, it is not your fault)

```
ASAD (68)
ઉપસર્ગેણ ધાત્વર્થો બલાદન્યત્ર નીયતે ।
પ્રહારાહારસંહારવિહારપરિહારવત્ ॥
સન્ધિ વિત્રહ
ઉપસર્ગેણ ધાતુ અર્થઃ બલાત્ અન્યત્ર નીયતે ।
પ્રહાર આહાર સંહાર વિહાર પરિહાર વત્ ॥
shabdArtha
ઉપસર્ગ prefix
ધાતુ verb
અર્થ meaning
બલા = force
અન્યત્ર = somewhere else
```

ની (નય) = to take away

હૃ (હરતિ) = to steal

y + y = to hit

આ + હ = to eat

સં + હ = to completely destroy

વિ + &=to roam

પરિ + હ = to abandon

bhAvArtha

The meaning of a verb is forcibly taken elsewhere by a prefix. Just like the meaning of the verb hRi (to steal) is changed by the following prefixes: pra, A, saM, vi, pari ... (meanings given above)

ASAD (69)

એતે સત્પુરુષાઃ પરાર્થઘટકાઃ સ્વાર્થાન્ પરિત્યજ યે સામાન્યાસ્તુ પરાર્થમુદ્યમભૃતઃ સ્વાર્થાવિરોધેન યે l તેડમી માનવરાક્ષસાઃ પરહિતં સ્વાર્થાય નિઘ્નન્તિ યે યે તુ ધ્રન્તિ નિરર્થકં પરહિતં તે કે ન જાનીમહે ॥

સન્ધિ વિગ્રહ

એતે સત્પુરુષાઃ પર અર્થ ઘટકાઃ સ્વાર્થાન્ પરિત્યજ યે સામાન્યાઃ તુ પરાર્થં ઉદ્યમ ભૃતઃ સ્વાર્થ અવિરોધેન ચે l તે અમી માનવ રાક્ષસાઃ પરહિતં સ્વાર્થાય નિઘ્નન્તિ યે યે તુ ધ્રન્તિ નિરર્થકં પરહિતં તે કે ન જાનીમહે ॥

shabdArtha

એતે = these

સત્પુરુષ = good man

42 = foreign / other

અર્થ = benefit

ยร = component

સ્વાર્થ = one's own purposes

પરિ + ત્યજુ = to sacrifice

યે = those who

```
સામાન્ય = common

ઉદ્યમ = effort

ભૃત્ = one who carries

વિરોધ = opposition

અવિરોધ = no opposition

અમી = ??

માનવ = man

રાક્ષસ = demon

હિત = wellbeing

નિ + હન્ = to destroy

નિરર્થકં = needlessly

કે = who

જ્ઞા (જાનતે, જાનાતિ) to know
```

These, who are engaged in benefitting others after sacrificing their own purposes are the great men. Those who benefit others without opposing their needs are the common men. Those who destroy others' well being for doing good to themselves are demons in human form. However those who destroy other peoples' well being without any cause whatsoever, we do not know who they are !

Here is a marathi equivalent for the above shloka: he to satpuruSha svakArya tyajuni anyArta hI sAdhitI he to madhyama je nijArtha karunI anyArtha sampAditI he to rAkShasa je svakArya viShayI anyArtha vidhva.nsitI je kA vyartha parArthahAni kariti te koNa kI durmatI?

ASAD (70)

bh Av Artha

અનુદિનમનુતાપેનાસ્મ્યહં રામ તપ્તઃ પરમકરુણ મોહં છિન્ધિ માયાસમેતમ્ l ઇદમતિચપલં મે માનસં દુર્નિવારં ભવ્તિ ચ બહુ ખેદસ્ત્વાં વિના ધાવ શીધ્રમ્ ॥

```
સન્ધિ વિગ્રહ
અનુદિનં અનુતાપેન આસ્મિ અહં રામ તપ્તઃ
પરમ કરુણ મોહં છિન્ધિ માયા સમેતમ્ I
ઇદં અતિચપલં મે માનસં દુર્નિવારં
ભવતિ ચ બહુ ખેદઃ ત્વાં વિના ધાવ શીઘ્રમ્ ॥
shabdArtha
અનુ = following
અનિદિનં = daily
તાપ = trouble
สน = troubled, frustrated
પરમ = highest, the utmost, most excellent
કરુણા = pity, sympathy
મોહ = temptation
8်န္ = to cut, cutoff
માયા = unreality; the illusion by virtue of which one considers the
unreal
universe as really existent and distinct from the supreme spirit
સમેતં = come together with
ઇદં = this
અતિ = extremely
ચપલ = fickle, unstable
માનસ = mind
દુર્નિવાર = (roughly) not easy to control
બહ = too much
ખેદ = sorrow
વિન = without
ધાવ્ = to run
શીધ્રં = immediately
bhAvArtha
O Rama, I am extremely tormented by the daily struggle of life. O
```

most sympathizing one, cut away the temptation that has come to me with mAyA.

This very fickle mind of mine is difficult to control. There is a lot of sorrow without you! Run to me immediately!

And I am sure the marathi readers will recognize this as the sanskrit version of this verse

અનુિદિન અનુતાપે તાપલો રામરાય પરમદિનદયાળા નીરસી મોહમાયા અચપળ મન માજ઼ે નાવરે આવરીતા તુજ વિણ શિણ હોતો ધાવ રે ધાવ આતા ! ન ભૂતપૂર્વ ન કદાપિ વાર્તા હેમ્નઃ કુરંગઃ ન કદાપિ દૃષ્ટઃ ! તથાપિ તૃષ્ણા રઘુનન્દનસ્ય વિનાશકાલે વિપરીતબુદ્ધિઃ !!

It had never happened before, or been heard of before. A golden deer had never been seen before. Inspite of that, Rama desired it: At the time of destruction, one's judgement goes bonkers..!

```
ASAD (71)
```

સૌવર્ણાનિ સરોજાનિ નિર્માતું સન્તિ શિલ્પિનः । તત્ર સૌરભ નિર્માણે ચતુરઃ ચતુરાનનઃ ॥

shabdArtha

સૌવર્ણ = golden

સરોજ (સરસ્ + જ) = lotus (one that is born in a lake)

નિર્ + મા = to create

શિલ્પિન્ = sculptor

સૌરભ = fragrance

ચતુરઃ = capable / skiled/ clever

ચતુસ્ = four

આનન = face

bhAvArtha

The sculptors are there to create golden lotuses. But onlythe four faced one (Brahma) is clever enough to produce fragrance in them!

ASAD (72)

સ્વાયત્તમેકાન્તહિતં વિધાત્રા વિનિર્મિતં છાદનમણતાયાઃ l વિષેશતઃ સર્વવિદાં સમાજે વિન્હ્રુષણં મૌનમપણ્ડિતાનામ્ ॥

સન્ધિ વિગ્રહ

સ્વાયત્તં એક અન્ત હિતં વિધાત્રા વિનિર્મિતં છાદનં અજ્ઞતાયાઃ I વિષેશતઃ સર્વવિદાં સમાજે વિન્હુષણં મૌનં અપણ્ડિતાનામ્ II

shabdArtha

સ્વાયત્ત = dependent only one onself

અન્ત = end

હિત = benefit

વિધાત = the creator

છાદન = covering

અફાતા = ignorance

વિશેષતઃ = especiAly

સર્વવિદ્ = one who knows everything

સમાજ = society / company

વિભૂષણ = ornament, asset

મૌન = silence

અપણ્ડિત = someone who is not a scholar

bhAvArtha

A selfdependent covering of ignorance has been created by the creator with the one intention of benefitting. Especially in the company of the knowledgeable silence is an asset to those who are ignorant.

And again, a marathi version:

વિનિર્મિલે જ઼ાકણ અજ્ઞતેચે સ્વાધીન જે પદ્મભવે ફુકાચે । મૃર્ખાસ જે મૌનચિ ફાર સાજે સભેસ ત્યાન્ચ્યા બહુ જાણતે જે ॥

ASAD (73)

```
ગુરુશુશ્રૂશયા વિદ્યા પુષ્કલેન ધનેન વા I
અથ વા વિદ્યયા વિદ્યા ચતુર્થો ન ઉપલભ્યતે II
```

shabdArtha

ગુરુ = teacher

શુશ્રુશા = service

વિદ્યા = knowledge

પુશ્કલ = a lot

ધન = money

ચતુર્થ = fourth

ઉપ + લભ = to obtain

bhAvArtha

Knowledge (is acquired) by serving the teacher, or by a lot of money or by (exchange of) knowledge. A fourth (path) is not available

ASAD (74)

ચલત્યેકેન પાદેન તિષ્ઠત્યેકેન પણ્ડિતઃ

ન સમીક્ષ્યાપરં સ્થાનં પૂર્વમાયાતનં ત્યજેત્ ॥

સન્ધિ વિગ્રહ

ચલતિ એકેન પાદેન તિષ્ઠતિ એકેન પણ્ડિતઃ

ન સમીક્ષ્ય અપરં સ્થાનં પૂર્વ આયાતનં ત્યજેત્ ॥

shabdArtha

ચલ્ = to walk

સ્થા (તિષ્ઠતિ) = to stand

એક = one

પણ્ડિત = the wise man

સં + ઈક્ષ્ = to examine

અપર = other

સ્થાન = place

પૂર્વ = previous

આયાતન = abode, resting place

```
ત્યક્ = to leave, sacrifice
```

bhAvArtha

The wise man walks with one foot and stands on one foot. (never steps onto a new place without examining it) Without examining the next place, he does not leave the previous abode.

```
ASAD (75)
```

પ્રિય મિત્રાણિ I

કલ્પદ્રમઃ કલ્પિતમેવ સૂત્ સા કામધુક્ કામિતમેવ દોગ્ધિ 1

ચિન્તામણિશ્ચિન્તિતમેવ દત્તે સતાં તુ સંગઃ સકલમ્ પ્રસૂતે ! ॥

સન્ધિ વિગ્રહ

કલ્પ દ્રમઃ કલ્પિતં એવ સૂતે સા કામધુકુ કામિતં એવ દોગ્ધિ !

ચિન્તામણિઃ ચિન્તિતં એવ દત્તે સતાં તુ સંગઃ સકલં પ્રસૃતે ॥

shabd Artha

કલ્પ દ્રમ = kalpa vRikSha: the tree that will give you anything you

can

imagine

કલ્પિત = imagined

સૂ = to produce

કામધુક્ = kAmadhenu : the cow who can milk out anything you wish

કામિત = something one has wished for

દોગ્ધિ = milks (from duh : to milk)

ચિન્તામણિ = the gem that gives you anything you can think about

ચિન્તિત = something one has thought about

 $\epsilon l = to give$

સત્ = the good men

સંગ = company

સકલ = everything

bhAvArtha

The kalpavRikSha produces only what you can imagine, The kAmadhenu milks

only what you want. The chintAmaNi give you only what you have thought about. However good company produces everything. (Its benefits are not limited by your thoughts desires or imagination)

```
ASAD (76)
```

સત્યં બ્રૂયાત્ પ્રિયં બ્રૂયાત્ ન બ્રૂયાત્ સત્યમપ્રિયમ્ I પ્રિયં ચ નાનૃતં બ્રૂયાત્ એષ ધર્મઃ સનાતનઃ II સન્ધિ વિગ્રહ સત્યં બ્રૂયાત્ પ્રિયં બ્રૂયાત્ ન બ્રૂયાત્ સત્યં અપ્રિયમ્ I પ્રિયં ચ ન અનૃતં બ્રુયાત્ એષઃ ધર્મઃ સનાતનઃ II

shabdArtha

સત્ય = truth

બ્રુ = to speak

પ્રિય = dear, nice

અનુત = false

ધર્મ = practice

સનાતન = ancient

bhAvArtha

One should speak the truth, and say nice things. One should not say things that are true if they are not nice. And nor should one say nice things if they are not true: This is the ancient practice

ASAD (77)

સમ્પૂર્ણકુમ્ભો ન કરોતિ શબ્દં અર્ધો ઘટો ઘોષમુપૈતિ નૂનં ! વિદ્ધાન્ કુલીનો ન કરોતિ ગર્વં મૂધાસ્તુ જલ્પન્તિ ગુણૈર્વિહીનાઃ !! સન્ધિ વિગ્રહ સમ્પૂર્ણ કુમ્ભઃ ન કરોતિ શબ્દં અર્ધઃ ઘટઃ ઘોષં ઉપૈતિ નૃનં !

```
વિદ્વાન્ કુલીનઃ ન કરોતિ ગર્વ
મૂઢાઃ તુ જલ્પન્તિ ગુણૈઃ વિહીનાઃ ॥
```

shabdArtha

સમ્પૂર્ણ = full

કુમ્ભ = pot

શબ્દ = noise

અર્ધ = half

us = pot

ઘોષ = noise

 $\Im u + \delta = to go$

નૂનં = really

વિદ્વાન્ = learned

કુલીન = one who is from a good family

ગર્વ = pride

મુઢ = foolish person

જલ્પ્ = to babble

ગુણ = quality

વિહીન = bereft of

bhAvArtha

A full pot does not make anynoise, however a half full pot really makes noise. A learned respectable person is never vain, but foolish people bereft of any good qualities babble incessantly.

ASAD (78)

નારિકેલસમાકારા દૃશ્યન્તેડપિ હિ સજ્જનાઃ I

અન્યે બદરિકાકારા બહિરેવ મનોહરાઃ ॥

સન્ધિ વિગ્રહ

નરિકેલ સમાકારાઃ દૃશ્યન્તે અપિ હિ સજ્જનાઃ I

અન્યે બદરિકા આકારાઃ બહિઃ એવ મનોહરાઃ ॥

shabdArtha

```
નારિકેલ = coconut
આકાર = form
દ્રશ્ = to look
સજ્જન = good man
અન્ય = other
બદરિકા = the jujube fruit (bora in marathi)
બહિઃ = outside
મનોહર = beautiful
bhAvArtha
The good men seem to be like coconuts. (Tough on the outside but
soft inside). Others are like the jujube fruit, beautiful only on the outside
(but sour inside).
ASAD (79)
ન ભૃતપૂર્વ ન કદાપિ વાર્તા હેમ્નઃ કુરંગઃ ન કદાપિ દૃષ્ટઃ I
તથાપિ તૃષ્ણા રઘુનન્દનસ્ય વિનાશકાલે વિપરીતબૃદ્ધિઃ ॥
shabdArtha
ભૂત = happened
પૂર્વ = previously
વાર્તા = news
હેમન્ = gold
કુરંગ = deer
તૃષ્ણા = desire
રધુનન્દન્ = Rama
વિનાશ = destruction
કાલ = time
વિપરીત = inverted, contrary to rule, wrong
બુધ્દ્રી = intellect, judgement
bhAvArtha
It had never happened before, or been heard of before. A golden
deer had never been seen before. Inspite of that, Rama desired it: At the
```

```
time of destruction, one's judgement goes bonkers ..!
As KEDAR S NAPHADE said:
નારિકેલસમાકારા દૃશ્યન્તેડપિ હિ સજ્જનાઃ 1
અન્યે બદરિકાકારા બહિરેવ મનોહરાઃ ॥
સન્ધિ વિગ્રહ
નરિકેલ સમાકારાઃ દશ્યન્તે અપિ હિ સજ્જનાઃ I
અન્યે બદરિકા આકારાઃ બહિઃ એવ મનોહરાઃ ॥
"drishyante api"
shabdArtha
 નારિકેલ = coconut
 આકાર = form
  દશ = to look
  દિશ્યન્તે = be seen
  અપિ = also
 સજ્જન = good man
 અન્ય = other
 બદરિકા = the jujube fruit (bora in marathi)
 બહિઃ = outside
 મનોહર = beautiful
bhAvArtha
```

The good men seem to be like coconuts. (Tough on the outside but soft inside). Others are like the jujube fruit, beautiful only on the outside (but sour inside).

The phrase "drishyante api" means they (coconuts) are also seen. i.e. if you look for them hard enough, you DO find them i.e. they are scare to find. In contrast the "bera" (Hindi) or "bora" (Marathi) or berry (English) is seen a lot. i.e. good people are like coconuts, hard outside, soft inside and are scarce to find, bad people are like berries, soft outside, hard inside, and are found a lot.

This is shlok 93 in HitopadeshaH's first chapter "MitralAbh"

Another related shubhashita from HitopadeshaH in the related topic. shloka 100 same chapter is:

manasya anyat vachasya anyat karyam anyat durAtmanAm mansya ekam vachasya ekam karmaNya ekam mahAtmanAm i.e the evil people think something else, say something else and do something else. The great (good) people think, say and do the same thing.

Reminds me of a joke I read a long time back. A reporter asked the political figure his secret of success, and the politician replied: "Well, we think something, say something else, do something else and something else happens!! Beats me!! :))

ShashiKant Joshi

```
ASAD (80)
```

પરાન્નં પ્રાપ્ય દુર્બુદ્ધે મા પ્રાણેષુ દયાં કુરુ l દુર્લભાનિ પરાન્નાનિ પ્રાનાઃ જન્મનિ જન્મનિ !!

shabdArtha

પર = other's, foreign

અન્ન = food

પ્ર + આપ્ = to get, obtain

દુર્બૃદ્ધિ = stupid person, idiot

પ્રાણ = life

દયા = pity

 $\xi = \text{to do}$

દુર્લભ = rare

જન્મન્ = birth

bhAvArtha

You idiot, dont show any pity for your life if you are getting food from someone else (free food). (Go on, stufff yourself! fall sick!)

Free food is rare, whereas as far as lives are concerned, you will get one at

every

```
birth !! (I am sure all our fellow grad students will strongly agree with this:)
```

ASAD (81)

ન દુર્જનઃ સજ્જનતામુપૈતિ બહુપ્રકારૈરપિ સેવ્યમાનः । ભૂયોડપિ સિક્તઃ પયસા ઘૃતેન ન નિમ્બવૃક્ષો મધુરત્વમેતિ ॥

સન્ધિ વિગ્રહ

ન દુર્જનઃ સજ્જનતાં ઉપૈતિ બહુ પ્રકારૈઃ અપિ સેવ્યમાનઃ l ભૂયઃ અપિ સિક્તઃ પયસા ધૃતેન ન નિમ્બવૃક્ષઃ મધુરત્વં એતિ ॥

shabdArtha

દૂર્જન = wicked person

સજ્જન = good man

 $\Im 4 + 8 = to go to$

બહુ = many

પ્રકાર = way

સેવ = to serve

ભૂયઃ = repeatedly

સિક્ત = sprayed

પયસ્ = milk

ધૃત = ghee

નિમ્બ = neem

વૃક્ષ = tree

મધુરત્વ = sweetness

bhAvArtha

A wicked person shall never become good even if served in many ways.

A neem tree, even if repeatedly sprayed with milk and ghee shall never become sweet.

ASAD (82)

કેયૂરા ન વિભૂષયન્તિ પુરુષં હારા ન ચન્દ્રોજ્જવલાઃ

```
ન સ્નાનં ન વિલેપનં ન કુસુમં નાલંકૃતા મૂર્ધજાઃ !
વાણ્યેકા સમલંકરોતિ પુરુષં યા સંસ્કૃતા ધાર્યતે
ક્ષીયન્તે ખલ્ ભુષણાનિ સતતં વાગ્ભુષણં ભુષણમ્ II
સન્ધિ વિગ્રહ
કેયૂરાઃ ન વિભૂષયન્તિ પુરુષં હારાઃ ન ચન્દ્ર ઉજ્જવલાઃ
ન સ્નાનં ન વિલેપનં ન કુસુમં ન અલંફતાઃ મુર્ધજાઃ !
વાણી એકા સમલંકરોતિ પુરુષં યા સંસ્કૃતા ધાર્યતે
ક્ષીયન્તે ખલ્ ભૂષણાનિ સતતં વાગ્ભૂષણં ભૂષણમ્ ॥
shabdArtha
કેયુર = armlet (bracelet worn on upper arm)
વિ + ભૂશ્ = to decorate
પુરુષ = man
હાર = garland
ચન્દ્ર = moon
 ઉજ્જવલ = radiant
 સ્નાન = bath
વિલેપન = smearing
કુસુમ = flower
 અલંકત = decorated / ornamented
મુર્ધનુ = head
મુર્ધજા = hair (from the head)
વાણી = language/ gift of speech
 સંસ્કૃત = refined
ધૃ (ધરતિ; પસ્સિવે ધાર્યતે) = to hold, carry, bear.
 क्षी = to dimnish
ભૂષણ = ornament
વાક્ = speech
```

Armlets do not (really) decorate a person, neither do garlands as radiant as the moon. Nor again, does the act of bathing or smearing, or flowers, or ornamented hair. Bearing a gift of refined speech is the only one

bhAvArtha

thing that really ornaments a man. All other ornaments always diminish the ornament of speech is the (only) ornament (that counts).

```
ASAD (83)
અન્દ ઇન્ ચોન્ત્રસ્ત્ તો થે પ્રેવિઓઉસ્ સુભાશિત હેરે ઇસ્ ઓને :
િક વાસસેત્યત્ર વિચારણીયં વાસઃ પ્રધાનં ખલ યોગ્યતાયૈ l
પીતામ્બરં વીક્ષ્ય દદૌ સ્વકનાં દિગમ્બરં વીક્ષ્ય વિષં સમદ્રઃ ॥
સન્ધિ વિગ્રહ
િક વાસસા ઇતિ અત્ર વિચારણીયં વાસઃ પ્રધાનં ખલ યોગ્યતાયૈ I
પીતામ્બરં વીક્ષ્ય દદૌ સ્વકનાં દિગમ્બરં વીક્ષ્ય વિષં સમુદ્રઃ ॥
shabdArtha
 \mathfrak{L} = \mathbf{W}
વાસસ્ = apparel / clothes
વિ + ચર્ = to think
પ્રધાન = important
યોગ્યતા = appropriateness
પીત = yellow
અમ્બર = cloth
\mathcal{E}\hat{\mathcal{E}} = gave (from dA : to give)
 સ્વ = one's own
 કન્યા = daughter
 દિક (દિગ્ર) = directions
 વિ + ઇક્ષ = to see
 સમુદ્ર = sea
bhAvArtha
One should indeed ponder upon the question, "What's in one's
apparel?. Apparel is indeed important for appropriateness. After looking
at the one dressed in a rich yellow cloth (vishnu), the sea gave him his
daughter (laxmi) and looking at the one dressedin nothing, (Shiva) the sea
```

gave poison! (halAhala)

ASAD (84)

ગુણૈરુત્તુંગતાં યાતિ નોત્તુંગેનાસનેન વૈ l પ્રાસાદશિખરસ્થોડપિ કાકો ન ગરુડાયતે ll

સન્ધિ વિગ્રહ

ગુણૈઃ ઉત્તુંગતાં યાતિ ન ઉત્તુંગેન આસનેન વૈ **I** પ્રાસાદ શિખર સ્થઃ અપિ કાકઃ ન ગરુડાયતે **II**

shabdArtha

ગુણ = qualities

ઉત્તંગતા = greatness

યા = to go

ઉત્તુંગ = tall

આસન = seat

પ્રાસાદ = palace

શિખર = tip, peak

કાક = crow

ગરુડ = eagle

bhAvArtha

One achieves greatness because of one's qualities, not because of a high position. Even is placed at the top of the palace. a crow does not become an eagle

ASAD (85)

અશનં મે વસનં મે જાયા મે બન્ધુવર્ગો મે l ઇતિ મે મે કુર્વાણં કાલવૃકો હન્તિ પુરુષાજમ્ ll સન્ધિ વિગ્રહ અશનં મે વસનં મે જાયા મે બન્ધુ વર્ગઃ મે l ઇતિ મે મે કુર્વાણં કાલવૃકઃ હન્તિ પુરુષ અજમ્ ll

```
shabdArtha
અશન = food
વસન = dwelling
જાયા = wife
મે = mine
કુર્વાણ = one who does
કાલ = time
વૃક = wolf
પુરુષ = man
અજ = goat
```

"The food is mine, the dwelling is mine, the wife is mine": The wolf of time kills the man in the form of a goat who is always doing may may! (mine! mine!)

ASAD (SUBHASHITAM from GarudapurAna)

```
નાભિષેકો ન સંસ્કારઃ સિંહસ્ય ક્રિયતે વને ।
વિક્રમાર્જિતસત્ત્વસ્ય સ્વયમેવ મ્ર્ગેન્દ્રતા ॥
```

ગરુદપુરાણ

ભાવાર્થ

For the lion, nobody need place him on the throne by performing certain 'saMskAras.' By the power of his self won might alone, he has become the lord of the animal kingdom. This position has come naturally to the lion.

The poet, through the example of the lion's might and natural abilities. is simply giving us a simile to paint a picture of the great qualities of great people (mahApurushAs). They too, by their own strength, carry themselves forward. These people need no intermediaries to make their case.

ASAD (86)

```
અલ્પકાર્યકરાઃ સન્તિ યે નરા બહુભાષિણઃ I
શરત્કાલિનમેઘાસ્તે નૂનં ગર્જન્તિ કેવલમ્ II
સન્ધિ વિગ્રહ
અલ્પ કાર્ય કરાઃ સન્તિ યે નરાઃ બહુ ભાષિણઃ I
શરત્ કાલિન મેઘાઃ તે નૂનં ગર્જન્તિ કેવલમ્ II
shabdArtha
અલ્પ = small, little
કાર્ય = work
કર = one who does
નર = man
બહુ = a lot
ભાશિન્ = one who talks
શરદ્ = autumn
મેઘ = cloud
નૂનં = really
```

ભાવાર્થ

ગર્જ = to roar કેવલં = only

Those men who talk too much are ones who do little work. They are the clouds of autumn; they really only roar. (but do not give any rain)

```
ASAD (87)
```

```
ગતે શોકો ન કર્તવ્યો ભવિષ્યં નૈવ ચિન્તયેત્ I
વર્તમાનેન કાલેન વર્તયન્તિ વિચક્ષણાઃ II
સન્ધિ વિગ્રહ
ગતે શોકઃ ન કર્તવ્યઃ ભવિષ્યં ન એવ ચિન્તયેત્ I
વર્તમાનેન કાલેન વર્તયન્તિ વિચક્ષણાઃ II
shabdArtha
```

ગત = gone

```
શોક = sorrow

કર્તવ્ય = should be done

ભવિષ્ય = future

ચિન્ત્ = to think / to worry

વર્તમાન = present

વર્તય = to operate (causal from vart)

વિચક્ષણ = wise
```

One should not be sorrowful about what is past, nor should one worry too much about the future. The wise men operate by the present times.

```
ASAD (89)
```

ચિત્તે ભ્રાન્તિર્જાયતે મદ્યપાનાત્ ભ્રાન્તે ચિત્તે પાપચર્યામુપૈતિ । પાપં કૃત્વા દુર્ગતિં યાન્તિ મૂધાસ્તસ્માન્મદ્યં નૈવ પેયં ન પેયમ् ॥ સન્ધિ વિગ્રહ

ચિત્તે ભ્રાન્તિઃ જાયતે મદ્યપાનાત્ ભ્રાન્તે ચિત્તે પાપ ચર્યાં ઉપૈતિ । પાપં કૃત્વા દુર્ગતિં યાન્તિ મૂધાઃ તસ્માત્ મદ્યં ન એવ પેયં ન પેયમ् ॥

shabdArtha

ચિત્ત = mind

ભ્રાન્તિ = confusion

મધ = liqour

પાન = drinking

นเน = sin

ચર્યા = practise / observance

ઉપ + & =to approach

દુર્ગતિ = misfortune

મૂધ = foolish man

યા = to go

તસ્માત્ = hence

પેય = should be drunk

ભાવાર્થ

Drinking of liquor causes confusion of the mind. Once the mind is confused one starts practising a sinful life. After practising sin, the foolish men suffer misfortune. Hence liquor should not be drunk! should never be drunk!

ASAD (Sanskrit saying)

It is supposed to be said by Rajasekhara in his kavya Mimamsa:

પ્રત્યક્ષ કવિકાવ્યં ચ રૂપં ચ કુલચોષિત: l ગૃહવૈદ્યસ્થ વિદ્યા ચ કસ્મૈચિદ્યદિ રોચતે ll પ્રત્યક્ષ = real, visible, directly in front કવિ = poet કાવ્યં = Composition/poetry/literary work ચ = and કુલચોષિત: = One who brightens the family(?) (meaning house wife?) રૂપં ચ = Her beauty ગૃહવૈદ્યસ્ય = family doctor's વિદ્યા = knowledge યદિ = do they કસ્મૈ ચિત્ત = ever

The composition of a contemporary poet and the beauty of one's own wife do not appeal to man, and it is indeed true generally that neither a saint nor an artist is ever recognized and honoured in his own time or clime.

ASAD (90)

Could not resist this one after having said "tasmAt madyaM naiva peyaM na peyaM in the previous shloka.

કિન્તુ મદ્યં સ્વભાવેન યથૌષધં તથા સ્મૃતમ્ I

રોચતે = shine/please/appeal?

```
અયુક્તિયુક્તં રોગાય યુક્તિયુક્તં યથા સ્મૃતમ્ ॥
સન્ધિ વિગ્રહ
કિન્તુ મદ્યં સ્વભાવેન યથા ઔષધં તથા સ્મૃતમ્ ॥
અયુક્તિ યુક્તં રોગાય યુક્તિ યુક્તં યથા સ્મૃતમ્ ॥
```

shabdArtha

કિન્તુ = but

મદ્ય = liqour

સ્વભાવ = nature

ઔષધ = medicine

स्भृत = remembered

युक्ति = utility ; proportion

યુક્ત = used

રોગ = disease

ભાવાર્થ

But liquor is known to be medicinal by nature. If not taken in the correct proportion it leads to disease; taken in the correct proportion it leads to what is known about it.. (that it is medicinal)...

ASAD (91)

વિતર વારિ દ વારિ દવ આતુરે ચિર પિપાસિત ચાતક પોતકે I પ્રચલિતે મરુતિ ક્ષણં અન્યથા ક્વ ચ ભવાનુ ક્વ પયઃ ક્વ ચ ચાતકઃ II

shabdArtha

Q + q = to distribute

વારિ = water

વારિદ = cloud (one who gives water)

 $\xi q = water$

આતુર = anxious

```
ચિર = permanently
પિપાસિત = thirsty
ચાતક = chAtaka bird
પોતક = young one of an animal
પ્રચલિત = something that has started
મરુત્ = wind
ક્ષણં = in a moment
કવ = where
પયસ્ = water
```

O cloud, distribute water among the ever thirsty young ones of the chAtaka bird! Otherwise when in a moment the wind starts blowing. where shall you be, where shall the water be and where the chataka birds?

```
વનાનિ દહતઃ વહ્નેઃ સખા ભવતિ મારુતઃ I
સ એવ દીપ નાષાય કૃશે કસ્ય અસ્તિ સૌહૃદમ્ II
shabdArtha
વન = forest
દહત્ = one that burns
વિદ્ય = friend
મારુત = wind
દીપ = lamp : here a small one wick light
નાષ = destruction
કૃશ = weakness
સૌહૃદ = friendship
```

ભાવાર્થ

ASAD (92)

પ્રતિદિનં સુભાષિતમ્

The wind becomes the friend of fire that burns forests. The same wind causes destruction of fire in the form of a lighted wick.

Who indeed has friends in times of weakness?

ASAD (Another clipping from India D)

Today's Beautiful Gem: 'The Passage of Time' by BhartRhari.

યત્રાનેકઃ ક્વચિદિપ ગૃહે તત્ર તિષ્ઠત્યથૈકો યત્રાપ્યેકસ્તદનુ બહવસ્તત્ર નૈકોડિપ ચાન્તે ઇત્થમ્ નૈયૌ રજનિદિવસૌ લોલયન્ દ્વાવિવાક્ષૌ કાલઃ કલ્યો ભુવનફલકે ક્રીડિત પ્રાણિસારૈઃ

In a certain house, where there were once many, there is one now;

Where there were many, at the end none remains!

With night and day as two alternating pieces of dice.

On the chessboard of the world, Time plays with living beings as pawns."

આદિત્યસ્ય ગતાગતૈરહરહઃ સદ્ભીયતે જીવિતં વ્યાપરૈબંહુકાર્યભારગુરુભિઃ કાલો ન વિજ્નાયતે દૃષ્ટ્વા જન્મજરાવિપત્તિમરણં ત્રાસશ્ચ નોત્પદ્યતે પીત્વા મોહમર્યી પ્રમાદમદિરામ્ ઉન્મત્તભૂતાં જગત્

"With the endless cycle of sunrise and sunset, life shortens;

Engrossed in mundane tasks, man fails to notice the passage of time!

Nor anxiety is felt at witnessing birth, advance of years, suffering and finally death;

Oh, the world becomes intoxicated after drinking the wine of delusion!"

ASAD (93)

યિંદ વા યાતિ ગોવિન્દઃ મથુરાતઃ પુનઃ સિખ l રાધાયાઃ નયન દ્વન્દ્વે રાધા નામ વિપર્યયઃ ll

shabdArtha

ય $\mathcal{E} = if$

```
યા = to go
ગોવિન્દ = Lord KRishna
મતુરા = the city of mathura
સખિ = friend
રાધા = rAdhA ? :)
નયન eye
દ્વન્દ્વ = couple
નામન્ = name
વિપર્યય = inversion
ધારા = streams (of tears)
ભાવાર્થ
If indeed does Govinda go away from Mathura, then from the eyes of
rAdhA will flow the inversion of rAdhA ( dhArA = streams)
ASAD (94)
રતૈર્મહાર્હેસ્તૃતુશુર્ન દેવા ન ભેજિરે ભીમવિષેણ ભીતિમ્ I
સુધાં વિના ન પ્રયયુર્વિરામં ન નિશ્ચિદાર્થાદ્વિરમન્તિ ધીરાઃ ॥
સન્ધિ વિગ્રહ
રતૈઃ મહા અહૈંઃ તુત્રશુઃ ન દેવાઃ ન ભેજિરે ભીમવિષેણ ભીતિમ્ I
સુધાં વિના ન પ્રયયુઃ વિરામં ન નિશ્ચિત્ અર્થાત્ વિરમન્તિ ધીરાઃ ॥
shabd Artha
રત = precious stones
મહા = big
અર્હ = deserving
મહાર્હ = great (those that deserve to be called great)
તુશ્ = to be satisfied
દેવ = god
ભજુ = to take recourse (my guess is that bhejire is a past tense
form from the root bhaj)
ભીમ = terrible
```

ભીતિ = fear

સુધા = the nectar of immortality

યા = to go

વિરામ = stop

નિશ્ચિત = determined, ascertained

અર્થ = end, aim, objective

વિ + ૨મ્ = to stop

ધીર = courageous, steadfast

ભાવાર્થ

(This sloka describes the churning of the ocean by the gods)

The gods did not get satisfied by great precious stones, nor did they take recourse to fear because of the terrible poison. They did not go to a stop until they got the nectar of immortality. The steadfast men do not stop until they have achieved the determined objective.

ASAD (95)

અદ્ય સંક્રાન્તિઃ I પઠતુ એતદ્ સુભાશિતં મમ ગુરુણા શ્રી વસન્ત નાનિવડેકર્મહોદયેન વિરચિતં

Today is Makar SankrAnti. Here is a subhAshita for the occasion composed by my teacher Shri Vasant Nanivadekar

તિલવત્ સ્નિગ્ધં મનોડસ્તુ વાણ્યાં ગુડવન્માધુર્યં તિલગુડલદ્દુકવત્ સમ્બન્ધે અસ્તુ સુવૃત્તત્ત્વમ્ l અસ્તુ વિચારે શુભસંક્રમણં મંગલાય યશસે

કલ્યાણી સંક્રાન્તિરસ્તુ વઃ સદાહમાશંસે ॥

સન્ધિ વિગ્રહ

તિલવત્ સ્નિગ્ધં મનઃ અસ્તુ વાણ્યાં ગુડવત્ માધુર્યં

તિલ ગુડ લદ્કવત્ સમ્બન્ધે અસ્તુ સુવૃત્તત્ત્વમ્ ।

અસ્તુ વિચારે શુભ સંક્રમણં મંગલાય યશસે

કલ્યાણી સંક્રાન્તિઃ અસ્તુ વઃ સદા અહં આશંસે 🛚

```
તિલ = sesame seeds
સ્નિગ્ધ = affectionate; also oily, greasy
મનસ્ = mind
વાણી = language
ગુડ = jaggery
માધુર્ય = sweetness
લદ્ધુક = laddoo, a sweet ball
સમ્બન્ધ = relation
સુ વૃત્ તત્ત્વ = the principle of goodness
વિચાર = thought
શુભ = good, auspicious
સંક્રમણ = concurrence, coming together
```

યશસ્ = glory કલ્યાગ = bles

મંગલ = auspicious

shabdArtha

કલ્યાણ = blessedness, goodness, auspiciousness

સંક્રાન્તિ = the festival of makara sa.nkrAnt

સદા = always

આ + શંસ્ = to wish, to hope, to desire

ભાવાર્થ

May the mind be affectionate like sesame seeds, may there be sweetness in your words as in jaggery and may there be goodness in your relations as is in the relation of sesame and jaggery in a laddoo. May there be in your thoughts a concurrence towards auspicious glory, I always desire that the festival of sankrant may prove to be blessed and auspicious for you all.

ASAD (subhAshitam)

દ્રાક્ષા મ્લાન મુખી જાતા શર્કરા ચાશ્મતામ્ ગતા l સુભાશિત રસમ્ દ્રુશ્ટ્વા સુધા ભીતા દિવમ્ ગતા ll

```
pratipadArtha:
દ્રાક્ષા = grapes
મ્લાન = sullen / dry
મુખી = (having) face (like)
જાતા = went / became
શર્કરા = sugar
ચ = and
અહમતામ્ = stone
ગત = went / became
સુભાશિત = is meaning neede ??? subhAshita (good words)
રસમ્ = taste / power / effect
દ્રશ્રુદ = having seen / seeing
સુધા = nectar / amrutA
ભીતા = (being) afraid (of)
દિવમ્ = (to) heaven
ગતા = went
bhAvArthA:
Seeing the taste of subhAshita, the grape became sullen faced (dry/wrinkled
face), sugar became stone (as in big sugar crystals) and the nectar was afraid
and ran to heaven.
mahesh
ASAD (96)
સર્વત્ર દેશે ગુણવાનુ શોભતે પ્રથિતઃ નરઃ I
મણિઃ શીર્શે ગલે બાહૌ યત્ર કુત્ર અપિ શોભતે ॥
shabdArtha
સર્વત્ર = everwhere
દેશ = country
ગુણવાન્ = a man with good qualities
શોભ = to look beautiful
```

પ્રથિત = famous, celebrated

```
મણિ = gem
શીર્શ = head
ગલ = neck
બાહુ = arm
ભાવાર્થ
```

A famous man with good qualities is considered an asset anywhere in the country. (JUst as) a gem looks beautiful when worn anywhere : on the head, in the neck or on the arm..

```
ASAD (97)
યેન કેન પ્રકારેણ યસ્ય કસ્યાપિ દેહિનઃ I
સન્તોશં જનયેત્પ્રાજ્ઞઃ તદેવેશ્વરપૂજનમ્ ॥
મન્ધિ વિગ્રહ
યેન કેન પ્રકારેણ યસ્ય કસ્યાપિ દેહિનઃ I
સન્તોશં જનયેત્ પ્રાજ્ઞઃ તદ્ એવ ઈશ્વર પૂજનમ્ ॥
shabdArtha
પ્રકાર = way
દેહિન = man
સન્તોશ = satisfaction
જન્ = to to be born or produced
જનયેત્ = causal form from jan meaning "should generate"
પ્રાફા = wise man
ઈશ્વર = god
પૂજન = worship
ભાવાર્થ
```

By some way or the other the wise man should cause the satisfaction of some one or the other; that itself is the worship of God. id AA821902673; Wed, 17 Jan 96 10:17:37 EST

ASAD

```
priaya samskruta bAndhavAh.
following is a subhAshita we studied in 10th grade (I think by bhartruhari)
which speaks the power of association with ritious people.
guNavarjana samsargAt yAsti nIchOpi gouravam .
pushpamAlA prasa.ngena sUtram shirasidhAryate ...
સન્ધિ વિગ્રહ
ગુણવત્ જન સંસર્ગ અત્ ય અસ્તિ નીચ અપિ ગોઉરવમ્ I
પશ્પ માલા પ્રસંગ એન સત્રમ શિર અસિ ધાર્યતે ॥
prati padAratha:
ગૂણવત્ = virtuous (good) qualities
જન = people
સંસર્ગ = association
નીચ = rouge / person of poor(bad?) quality
ગોઉરવમ્ = respect
પુશ્પમાલા = garland (of flowers)
પ્રસન્ગેન = because of / along with
સ્ત્રમ્ = thread
શિરહ = head
ધાર્યતે = climbs / (being)worn
bhAvArtha
Just like the thread being worn in the head (respected) along with the flowers
in a garland, a rouge will also acquire respect (for himself) with the
association of (being with) good people (sajjana).
guNavarjana saMsargAt yAsti nIchOpi gouravam.
guNavajjana
                   yAti nicho.api (transliteration)
note: yAti means "goes"
પુશ્પમાલા પ્રસંગેન સૂત્રમ્ શિરસિધાર્યતે ॥
shirasi dhAryate (two separate words)
```

```
સન્ધિ વિગ્રહ
ગુણવત્ જન સંસર્ગ અત્ ય અસ્તિ નીચ અપિ ગોઉરવમ્ I
પુશ્પમાલા પ્રસંગ એન સુત્રમ્ શિર અસિ ધાર્યતે ॥
ગુણવત્ જન સંસર્ગાત્ યાતિ નિચઃ અપિ ગૌરવમ્ I
પુષ્પ માલા પ્રસંગેન સુત્રં શિરસિ ધાર્યતે ॥
prati padAratha:
ગુણવત્ = virtuous (good) qualities
જન = people
સંસર્ગ = association
નીચ = rouge / person of poor(bad?) quality
ગોઉરવમ્ = respect
પશ્પમાલા = garland (of flowers)
પ્રસન્ગેન = because of / along with
પ્રસંગ = close association. prasa.ngena = because of close association
સૂત્રમ્ = thread
શિરહ્ = head
(original noun is shiras: shirasi is the locative singular, meaning on the
head)
ધાર્યતે = climbs / (being)worn
bhAvArtha
Just like the thread being worn in the head (respected) along with the flowers
in a garland, a rouge will also acquire respect (for himself) with the
association of (being with) good people (sajjana).
```

ASAD (116)

યઃ પઠતિ લિખતિ પશ્યતિ પરિપૃચ્છતી પણ્ડિતાન્ ઉપાશ્રયતિ । તસ્ય દિવાકરકિરણૈઃ નલિની દલં ઇવ વિસ્તારિતા બુદ્ધિः ॥

shabdArtha

પઠ્ = to read

```
લિખ્ = to write
દૃશ્ (પશ્ય) = to see
પરિ+પ્રચ્છ્ = to enquire
પણ્ડિત = learned man
ઉપ + આ + શ્રિ = to take shelter in
દિવાકર = sun
કિરણ = ray
નલિની = lotus
દલ = leaf
વિસ્તારિત = expanded
બુદ્ધ = intellect
```

ભાવાર્થ

One who reads, writes, sees, enquires, lives in the company of learned men, his intellect expands like the lotus leaf does because of the rays of the sun.

```
ASAD (118)
બાલસ્થાપિ રવેઃ પાદાઃ પતન્ત્યુપરિ ભૂભૃતામ્ ।
તેજસા સહ જાતાનાં વયઃ કુત્રોપયુજ્યતે ॥
સન્ધિ વિત્રહ
બાલસ્ય અપિ રવેઃ પાદાઃ પતન્તિ ઉપરિ ભૂભૃતામ્ ।
તેજસા સહ જાતાનાં વયઃ કુત્ર ઉપયુજ્યતે ॥
shabdArtha
બાલ = child
અપિ = also
રવિ = sun
પાદ = foot
પત્ = to fall
ભૂભૃત્ = mountain
```

તેજસ્ = brilliance

```
જાત = born
વય = age
કુત્ર = where
ઉપ + યુજ્ = use
ભાવાર્થ
```

Even the feet of a young sun can fall on the top of mountains ..

For those born with brilliance, where indeed is age used (The age is not relevant for great deeds by the brilliant)

```
ASAD (101)
યસ્ય અસ્તિ વિત્તં સ વરઃ કુલિનઃ
સ પણ્ડિતઃ સ શ્રુતવાન્ ગુણફાઃ 1
સ એવ વક્તા સ ચ દર્શનીયઃ
સર્વે ગુણાઃ કાગ્ચનં આશ્રયન્તે ॥
શબ્દાર્થ
વિત્ત = money
વર = bridegroom
કુલીન = one from a good family
શ્રુતવાન્ = knowledgeable
ગુણફા = one who knows qualities (one who is a patron of good qualities)
पक्त = orator
દર્શનીય = handsome
સર્વ = all
ગુણ = quality
કાગ્ચન = gold
આ + શ્રિ = to take shelter
ભાવાર્થ
```

The bridegroom who has a lot of money is the one who is from a good family. He only is the one who is a scholar, who is knowledgeable and is a

patron of good qualities. He only is the great orator and he is the most handsome: All qualities take refuge in gold...! (Once someone is known to be rich he is praised for all other qualities whether or not they really exist in him)

```
ASAD (102)
પાર્વતી કૃષ્ણિ બાલેન્દ ભસ્મ મન્દાકિની યતા I
અપવર્ગ પ્રદા મૂર્તિઃ કથં સ્થાત્ તવ શફુર ॥
shabdArtha
 ક્રિણિન = snake
બાલ = child
 ઇન્દ્ર = moon
ભસ્મ = ashes
મન્દાકિની = the ganges
યુત = equipped with
અપવર્ગ = heaven, liberation
પ્રદા (ફ઼઼્રોમ્ પ્ર+દા, તો ગિવે) = one that bestows
મર્તિ = idol
કથં = how
સ્યાત્ (ફ:્રોમ્ અસ્) = may be
ભાવાર્થ
```

shiva! Your form is full of pa varga. (Parvati, phaNi, bAlendu, bhasma and mandAkinI) How shall that form be the bestower of a pavarga (mokSha)? He has no a pavarga. How will He give what He does not have? Now the sennse of apavarga changes to mokSha. He is known to be the bestower of mokSha; but how can he give that?

ASAD (103)

The king was walking by the shore of the ocean along with the court poet who was short. On hearing the sound of the waves, the poet addressed the ocean:

```
સમિત્રા નન્દન આસક્તં ઇમં રાજાનં ઈક્ષ્ય વા 1
અથ વા માં ફશતનું જલધે રોદિષિ સ્વયમ્ ॥
શબ્દાર્થ
સુમિત્રા = dasharath's wife, laxman's mother
નન્દન = child
Ha = friend
આનન્દન = happiness
આસક્ત = attached
ยน่ = (from idaM) this
રાજન્ = king
୪ଧ୍ = to see
ફશ = weak
તન = body
જલિ = sea/ ocean
રુદ્ = to cry
ભાવાર્થ
```

What fear makes you cry?

Is it because seeing the king who is ever intent on pleasing his good friends (su mitrAnandana) or on seeing me the dwarf?

sumitrAnandana can also be broken up as su mitra Anandana (happiness of good friends.

Why should the ocean cry on seeing them? No, It is the king rAma, who is attached (Asakta) to lakShmaNa (sumitrAnandana) and the dwarfish person is agastya himself. The ocean mistakes the poet to be agastya.

Ocean is afraid of rAma as he once threatened to dry him up when attempting to cross over to lanka. The dwarfish sage agastya is said to have drank the ocean. Hence the cause for fear.

Composer V. VAsuNNi moos (kerala)

ASAD (102)

This is a different version of the subhAshita sent as asad(5). This was kindly provided by Shri Mahalingam.

```
પાર્વતી ફણિ બાલેન્દુ ભસ્મ મન્દાકિની યુતા I
અપવર્ગ પ્રદા મૂર્તિઃ કથં સ્યાત્ તવ શકુર II
```

```
shabdArtha

ફિણિન્ = snake

બાલ = child

ઇન્દુ = moon

ભસ્મ = ashes

મન્દાકિની = the ganges

યુત્ત = equipped with

અપવર્ગ = heaven, liberation

પ્રદા (ફં્રોમ્ પ્ર+દા, તો ગિવે) = one that bestows

મૂર્તિ = idol

કથં = how

સ્થાત્ (ફ઼્રોમ્ અસ્) = may be
```

shiva! Your form is full of pa varga. (Parvati, phaNi, bAlendu, bhasma and mandAkinI) How shall that form be the bestower of a pavarga (mokSha)? He has no a pavarga. How will He give what He does not have? Now the sennse of apavarga changes to mokSha. He is known to be the bestower of mokSha; but how can he give that?

ASAD (103)

ભાવાર્થ

The king was walking by the shore of the ocean along with the court poet who was short. On hearing the sound of the waves, the poet addressed the ocean:

```
સુમિત્રા નન્દન આસક્તં ઇમં રાજાનં ઈક્ષ્ય વા l
અથ વા માં કૃશતનું જલધે રોદિષિ સ્વયમ્ ll
શબ્દાર્થ
```

```
સુમિત્રા = dasharath's wife, laxman's mother
નન્દન = child
મિત્ર = friend
આનન્દન = happiness
આસક્ત = attached
ઇમં = (from idaM) this
રાજન્ = king
ઇક્ષ્ = to see
કુશ = weak
તનુ = body
જલિ = sea/ocean
રુદ્દ = to cry
```

What fear makes you cry?

Is it because seeing the king who is ever intent on pleasing his good friends (su mitrAnandana) or on seeing me the dwarf?

sumitrAnandana can also be broken up as su mitra Anandana (happiness of good friends.

Why should the ocean cry on seeing them? No, It is the king rAma, who is attached (Asakta) to lakShmaNa (sumitrAnandana) and the dwarfish person is agastya himself. The ocean mistakes the poet to be agastya.

Ocean is afraid of rAma as he once threatened to dry him up when attempting to cross over to lanka. The dwarfish sage agastya is said to have drank the ocean. Hence the cause for fear.

Composer V. VAsuNNi moos (kerala)

ASAD (102)

This is a different version of the subhAshita sent as asad(5). This was kindly provided by Shri Mahalingam.

પાર્વતી ફણિ બાલેન્દુ ભસ્મ મન્દાકિની યુતા **।** અપવર્ગ પ્રદા મૂર્તિઃ કથં સ્યાત્ તવ શકુર ॥

```
shabdArtha

ફિણિન્ = snake

બાલ = child

ઇન્દુ = moon

ભસ્મ = ashes

મન્દાકિની = the ganges

યુત = equipped with

અપવર્ગ = heaven, liberation

પ્રદા (ફં્રોમ્ પ્ર+દા, તો ગિવે) = one that bestows

મૂર્તિ = idol

કથં = how

સ્યાત્ (ફ્રે્રોમ્ અસ્) = may be
```

shiva! Your form is full of pa varga. (Parvati, phaNi, bAlendu, bhasma and mandAkinI) How shall that form be the bestower of a pavarga (mokSha)? He has no a pavarga. How will He give what He does not have? Now the sennse of apavarga changes to mokSha. He is known to be the bestower of mokSha; but how can he give that?

ASAD (103)

The king was walking by the shore of the ocean along with the court poet who was short. On hearing the sound of the waves, the poet addressed the ocean:

```
સુમિત્રા નન્દન આસક્તં ઇમં રાજાનં ઇક્ષ્ય વા l
અથ વા માં કૃશતનું જલધે રોદિષિ સ્વયમ્ ll
શબ્દાર્થ
સુમિત્રા = dasharath's wife, laxman's mother
નન્દન = child
મિત્ર = friend
આનન્દન = happiness
```

```
આસક્ત = attached
ઇમં = (from idaM) this
રાજન્ = king
ઇક્ષ્ = to see
કૃશ = weak
તનુ = body
જલિ = sea/ocean
રુદ્દ = to cry
ભાવાર્થ
```

What fear makes you cry?

Is it because seeing the king who is ever intent on pleasing his good friends (su mitrAnandana) or on seeing me the dwarf?

sumitrAnandana can also be broken up as su mitra Anandana (happiness of good friends.

Why should the ocean cry on seeing them? No, It is the king rAma, who is attached (Asakta) to lakShmaNa (sumitrAnandana) and the dwarfish person is agastya himself. The ocean mistakes the poet to be agastya.

Ocean is afraid of rAma as he once threatened to dry him up when attempting to cross over to lanka. The dwarfish sage agastya is said to have drank the ocean. Hence the cause for fear.

Composer V. VAsuNNi moos (kerala)

```
ASAD (105)
જીવિતે યસ્ય જીવન્તિ લોકે મિત્રાણિ બાન્ધવાઃ ।
સફલં જીવિતં તસ્ય કો ન સ્વાર્થાય જીવિત ॥
શબ્દાર્થ
જીવિત = life
જીવ્ = to live
લોક = this world
મિત્ર = friend
```

```
બાન્ધવ = relative
સફલ = fruitful
સ્વાર્થ = one's own ends
ભાવાર્થ
```

In this world, Only that man, because of whom friends and relatives are able to live, has lived (in the true sense of the word). Otherwise, who in this world does not live solely to meet one's own

ends?

```
ASAD (104)
```

```
ચાતક ધૂમ સમૂહં દૃષ્ટ્વા મા ધાવ વારિ ધર બુદ્ધ્યા I
ઇહ હિ ભવિષ્યતિ ભવતઃ નયન યુગાદેવ વારિણાં પૂરઃ ॥
શબ્દાર્થ
ચાતક = the ever thirsty chAtaka bird that lives only on raindrops
ધૂમ = smoke
સમૂહ = group
દૃશ્ = to see
ધાવ = to run
વારિ = water
વારિ ધર = water carrier(cloud )
ଧ୍ୟ = here
ભવ = to be
ભવાન્ = you
નયન = eye
યુગ = couple
પૂર = flood
```

O chataka, seeing the group of smoke clouds do not run to them thinking they are water carriers! Here there indeed shall flow from your own eyes a

ભાવાર્થ

```
flood of water!
Subject: ASAD(106)
This verse is a compliment to the great sanskrit author BAnabhatta who
was known for his rather complex style of writing with sentences lasting for
pages together.
જાતા શિખણ્ડિની પ્રાક્ યથા શિખણ્ડિ તથાવગચ્છામિ !
પ્રાગલ્ભ્યમધિકમામું વાણી બાણો બભ્વેતિ! ॥
સન્ધિ વિગ્રહ
જાતા શિખણ્ડિની પ્રાક યથા શિખણ્ડિ તથ અવગચ્છામિ !
પ્રાગલ્ભ્યં અધિકં આમું વાણી બાણઃ બભુવ ઇતિ! ॥
શબ્દાર્થ
Md = born, become (from jan, to be born, or created)
પ્રાક્ = a long time ago
અવ + ગમ્ = to comprehend, understand
પ્રાગલ્ભ્ય = development, depth, maturity
આપ્ = to obtain
વાણી = language
બભુવ = became (from bhU, to become)
ભાવાર્થ
Just as shikandini, a long time ago became shikhandi, similarly I now
realize that in order to acquire more maturity, the language (of sanskrit)
itself became re incarnated as the author bANa!
ASAD (107)
```

```
દક્ષિણે લક્ષ્મણો યસ્ય વામે તુ જનકાત્મજા !
પુરતો મારુતિર્યસ્ય તં વન્દે રઘુનન્દનમ્ !!
સન્ધિ વિગ્રહ
દક્ષિણે લક્ષ્મણો યસ્ય વામે તુ જનક આત્મજા !
પુરત: મારુતિ: યસ્ય તં વન્દે રઘુ નન્દનમ્ !!
```

```
શબ્દાર્થ
દિખિણ = right side
વામ = left side
જનક = king Janaka (father of Sita)
આત્મજા = daughter
પુરતઃ = in front
વન્દ્ = to pray
નન્દન = child
```

I bow down to that child of the Raghus to whose right is lakShmana. to whose left is the daughter of Janaka and in front of whom is Maruti.

```
ASAD (109)
દાતવ્યં ભોક્તવ્યં ધનવિષયે સંચયો ન કર્તવ્યઃ 1
પશ્યેહ મધુકરીણાં સંચિતાર્થં હરન્ત્યન્યે ॥
સન્ધિ વિગ્રહ
દાતવ્યં ભોક્તવ્યં ધન વિષયે સંચયઃ ન કર્તવ્યઃ I
પશ્ય ઇહ મધુકરીણાં સંચિત અર્થં હરન્તિ અન્યે ॥
શબ્દાર્થ
દાતવ્ય = shouold be given
ભોક્તવ્ય = should be used, enjoyed
ધન = money
 સંચય = collection
કર્તવ્ય = should be done
પશ્ય = see (from dRish)
ઇહ = here
મધુકરી = bee
હ (હરતિ) = to steal
અન્ય = other
```

ભાવાર્થ

It should be given or enjoyed and spent. As far as money is concerned it should never be stocked up. Look here, the collected savings of the bees are stolen by others.

```
ASAD (110)
ત્યજન્તિ મિત્રાણિ ધનૈર્વિહીનં દારાશ્ચ પુત્રાશ્ચ સુહજ્જનાશ્ચ I
તં અર્થવન્તં પુનરાશ્રયન્તિ અર્થો હિ લોકે પુરુષસ્ય બન્ધુઃ ॥
સન્ધિ વિગ્રહ
ત્યજન્તિ મિત્રાણિ ધનૈઃ વિહીનં દારાઃ ચ પુત્રાઃ ચ સુહૃદ્ જનાઃ ચ 1
તં અર્થવન્તં પુનઃ આશ્રયન્તિ અર્થઃ હિ લોકે પુરુષસ્ય બન્ધુઃ ॥
શબ્દાર્થ
ત્યજ = to leave
મિત્ર = friend
ધન = money
વિહીન = bereft of
દારા = wife
સુઃઋદ્ = affectionate
અર્થવાન્ = one with money
આ+શ્રિ = to take refuge in
લોક = world
પુરુષ = man
બન્ધુ = brother
ભાવાર્થ
```

Friends leave the man without money, so do wives, sons and other affectionate people. They all come back after the man is again wealthy: Wealth is the only real brother of man in this world.

ASAD (111)

```
તૃણાદપિ લઘુસ્તૂલસ્તૂલાદપિ ચ યાચકઃ I
વાયુના કિંન નીતોડસૌ મામયં પ્રાર્થયેદિતિ ॥
સન્ધિ વિગ્રહ
તૃણાત્ અપિ લઘુઃ તૂલઃ તૂલાત્ અપિ ચ યાચકઃ I
વાયુના કિંન નીતઃ અસૌ માં અયં પ્રાર્થયેત્ ઇતિ ॥
શબ્દાર્થ
તુણ = grass
તૂલ = air
યાચક = begger
લઘુ = small / inferior / light
વાયુ = wind
નીત = taken
અસૌ = him (from adas)
અયં = him (from idaM)
પ્રાર્થ્ = to beg / pray
ભાવાર્થ
Air is lighter (inferior to) grass, and a beggar is inferior to air.
Why indeed can then the beggar cannot be taken by the wind? "He will beg me
too! " (says the wind) .....
```

ASAD (113) અયં નિજઃ પરો વા ઇતિ ગણના લઘુ ચેતસામ્ I ઉદાર ચરિતાનાં તુ વસુધા એવ કુટુમ્બકમ્ II શબ્દાર્થ અયં = this (man) નિજ = one's own પર = foreign, distant ગણના = consideration લઘુ = small

```
ચેતસ્ = mind
ઉદાર = generous
ચરિત = nature
વસુધા = earth
કુટુમ્બક = family
ભાવાર્થ
```

"This man is mine and this one is not" is a way of thinking adopted only by the narrow minded. For those who are generous in nature, the whole world is like their own family.

"This man is mine and this one is not" is a way of thinking adopted only by the narrow minded. For those who are generous in nature, the whole world is like their own family.

```
ASAD (112)
અતિપરિચયાદવજ્ઞા સન્તતગમનાદનાદરો ભવતિ !
મલયે ભિલ્લપુરન્ધ્રી ચન્દનતરુકાષ્ઠમિન્ધનં કુરુતે ॥
સન્ધિ વિગ્રહ
અતિ પરિચયાય્ અવજ્ઞા સન્તત ગમનાત્ અનાદરઃ ભવતિ 1
મલયે ભિલ્લ પુરન્ધ્રી ચન્દન તરુ કાષ્ઠં ઇન્ધનં કુરુતે ॥
શબ્દાર્થ
અતિ = excessive
પરિચય = familiarity
અવગ્યા = contempt
સન્તત = repeated
ગમન = going
અનાદર = disrespect
મલય = malaya mountain
ભિલ્લ = tribal
પુરન્ધ્રી = wofe
ચન્દન = sandal
તરુ = tree
```

Excessive familiarity breeds contempt, Going repeatedly (to someone else's house) causes disrespect to you. On malaya mountain (which is very rich in sandalwood trees) the wife of a tribal uses sandalwood even for the daily fuel needs.

ASAD (112)

કાષ્ઠ = log ઇન્ધન = fuel

ભાવાર્થ

કુરુતે = does (from kRi)

અતિપરિચયાદવજ્ઞા સન્તતગમનાદનાદરો ભવતિ !

```
મલયે ભિલ્લપુરન્ધ્રી ચન્દનતરુકાષ્ઠમિન્ધનં કુરુતે ॥
સન્ધિ વિગ્રહ
અતિ પરિચયાય્ અવજ્ઞા સન્તત ગમનાત્ અનાદરઃ ભવતિ 1
મલયે ભિલ્લ પુરન્ધ્રી ચન્દન તરુ કાષ્ઠ્રં ઇન્ધનં કુરુતે ॥
કાલ્દ્ર ાર્શ
અતિ = excessive
પરિચય = familiarity
અવગ ં્યા = contempt
સન્તત = repeated
ગમન = going
અનાદર = disrespect
મલય = malaya mountain
ભિલ્લ = tribal
પરન્ધ્રી = wofe
ચન્દન = sandal
d≥ = tree
કાષ્ટ = log
ઇન્ધન = fuel
કુરુતે = does (from kRi)
ભાવાર્થ
```

Excessive familiarity breeds contempt, Going repeatedly (to someone else's house) causes disrespect to you. On malaya mountain (which is very rich in sandalwood trees) the wife of a tribal uses sandalwood even for the daily fuel needs.

```
ASAD (114)
છાયાં અન્યસ્ય કુર્વન્તિ તિષ્ઠન્તિ સ્વયં આતપે ।
ફલાનિ અપિ પર અર્થાય વૃક્ષાઃ સત્પુરુષા ઇવ ॥
શબ્દાર્થ
```

```
છાયા = shade
અન્ય = others
કુર્વન્તિ = do (from kRi)
તિષ્ઠનિ = stand (from sthA)
સ્વયં = themselves
આતપ = heat
ફલ = fruit
પર = others
અર્થ = benefit
વૃક્ષ = tree
સત્ = good
પુરુષ = man
```

They make shade for others and stand in the heat themselves. Even fruits are for the good of others: Trees are indeed like good men.

```
ASAD (114)
છાયાં અન્યસ્ય કુર્વન્તિ તિષ્ઠન્તિ સ્વયં આતપે ।
ફલાનિ અપિ પર અર્થાય વૃક્ષાઃ સત્પુરુષા ઇવ ॥
શબ્દાર્થ
છાયા = shade
અન્ય = others
કુર્વન્તિ = do (from kRi)
તિષ્ઠનિ = stand (from sthA)
સ્વયં = themselves
આતપ = heat
ફલ = fruit
પર = others
અર્થ = benefit
વૃક્ષ = tree
```

```
સત્ = good
પુરુષ = man
ભાવાર્થ
```

They make shade for others and stand in the heat themselves. Even fruits are for the good of others: Trees are indeed like good men.

```
ASAD (115)
લાલચેત્ પંચ વર્ષાણિ દશ વર્ષાણિ તાડચેત્ !
પ્રાપ્તે તુ ષોડશે વર્શે પુત્રે મિત્રવદ્ આચરેત્ !!
શબ્દાર્થ
લાલ્ = to pamper
પંચ = five
વર્ષ = year
દશ = ten
તડ્ = to hit
પ્રાપ્ત્ = reached
થોડશ = sixteen
પુત્ર = son
મિત્ર = friend
આ+ચર્ = to behave, interact
```

One should pamper one's son for five years then discipline him for ten years. However once he reaches the age of sixteen one should treat him as a friend

```
ASAD \ (\ VaidhyAn\ prati\ (On\ Doctors))
```

વૈધ્યરાજ નમસ્તુભ્યમ્ યમરાજ સહોધર યમો હરતિ પ્રાણાન્ વૈધ્યહ્ પ્રાણન્ ધનાનિ ચ

Salutations to you, Doctor, the brother of Yama (God of death)

ભાવાર્થ

Yama steals (takes away) the life; a Doctor life and wealth as well.

ચિતામ્ પ્રજ્વલિતામ્ દ્રુસ્ત્વા વૈધ્યહ્ વિસ્મયમાગતહ્ નાહમ્ ગતહ્ ન મય્ ભ્રાતા કસ્યેદમ્ હસ્તલાગવમ્

Seeing the burning pyre the Doctor became worried (He thought) Neither did I attended to this person Nor did my brother, whose handiwork is this

Dear Friends.

The real Humor or Joke is that the following verses are literally true. The practice and theory of medicine is completely wrong in its basis. This is true of all medicine, western, eastern, oriental or otherwise. Because, as you know, the nature follows an immutable cause and effect relationship for everything that happens. The disease is produced by its causes. The practice of medicine does not at all deal with the cause of a disease, but it only deals with palliating the symptoms of a disease, further letting the causes to continue. Another, real but sad joke is that even very intelligent people, who would otherwise investigate/reasearch everything before they practice, subscribe to the practice of medicine without questioning the logic.

ASAD (117)

```
યથૈકેન ન હસ્તેન તાલિકા સમ્પ્રપદ્યતે | તથોદ્યમપરિત્યક્તં કર્મ નોત્પાદયેત્ ફલમ્ || સિન્ધિ વિગ્રહ યથા એકેન ન હસ્તેન તાલિકા સમ્પ્રપદ્યતે | તથા ઉદ્યમ પરિત્યક્તં કર્મ ન ઉત્પાદયેત્ ફલમ્ || શબ્દાર્થ હસ્ત = hand તાલિકા = clap સમ્ + પ્ર + પદ્ = to become
```

```
ઉદ્યમ = effort
પરિત્યક્ત = deprived of
કર્મન્ = work
ઉત્ + પદ્ = to obtain
ફલ = fruit
ભાવાર્થ
```

Just as a clap cannot happen with just one hand, similarly any work deprived of effort will not obtain fruit.

```
ASAD (117)
```

યથૈકેન ન હસ્તેન તાલિકા સમ્પ્રપદ્યતે !
તથોદ્યમપરિત્યક્તં કર્મ નોત્પાદયેત્ ફલમ્ !!
સન્ધિ વિગ્રહ
યથા એકેન ન હસ્તેન તાલિકા સમ્પ્રપદ્યતે !
તથા ઉદ્યમ પરિત્યક્તં કર્મ ન ઉત્પાદયેત્ ફલમ્ !!
શબ્દાર્થ
હસ્ત = hand
તાલિકા = clap
સમ્ + પ્ર + પદ્ = to become
ઉદ્યમ = effort
પરિત્યક્ત = deprived of
કર્મન્ = work
ઉત્ + પદ્ = to obtain
ફલ = fruit

Just as a clap cannot happen with just one hand, similarly any work deprived of effort will not obtain fruit.

ASAD (124)

ભાવાર્થ

```
પ્રિયઃ સંસ્કૃતપ્રિયાઃ I
(Dear Sanskrit Lovers)
અષ્ટાદશ પુરાણાનાં સારં વ્યાસેન કીર્તિતમ્ I
પરોપકારઃ પુણ્યાય પાપાય પર પીડનમ્ ॥
શબ્દાર્થ
અષ્ટાદશ = eighteen
2412 = essence
કીર્ત્ = to tell
પરોપકાર = benefitting others (para upakAra)
પુણ્ય = purification acquired by virtuous deeds
u_1u = \sin
u_2 = other
પીડન = harrasment
ભાવાર્થ
The essence of the eighteen scriptures (purANas) is stated by VyAsa:
"Benefitting others leads to purification and harassing others leads to sin.
ASAD (125)
પ્રિયઃ સંસ્કૃતપ્રિયાઃ I
(Dear Sanskrit Lovers)
અર્થાગમો નિત્યમરોગિતા ચ પ્રિયા ચ ભાર્યા પ્રિયવાદિની ચ 1
વશ્યશ્ચ પુત્રોડર્થકારી ચ વિદ્યા ષડ્ જીવલોકસ્ય સુખાનિ રાજન્ ॥
સન્ધિ વિગ્રહ
અર્થ આગમઃ નિત્યં અરોગિતા ચ પ્રિયા ચ ભાર્યા પ્રિય વાદિની ચ !
વશ્યઃ ચ પુત્રઃ અર્થકારી ચ વિદ્યા ષડ્ જીવ લોકસ્ય સુખાનિ રાજન્ ॥
શબ્દાર્થ
```

અર્થ = money આગમ = arrival

```
નિત્ય = always
અરોગિત = diseaselessness
પ્રિય = dear
વાદિની = she who speaks
વશ્ય = under control
પુત્ર = son
વિદ્યા = knowledge
ષડ્ = six
જીવ લોક = the mortal world
રાજન્ = king
```

O King, The arrival of money, incessant good health, a dear and sweet speaking wife, a son under one's control (a son who has not strayed from the right path), and knowledge capable of earning money are the six happinesses of the mortal world.

```
ASAD (126)
પ્રિયઃ સંસ્કૃતપ્રિયાઃ I
(Dear Sanskrit Lovers)
અકૃત્વા પર સન્તાપં અગત્વા ખલ મન્દિરમ્ I
સાધોઃ માર્ગં અનુસૃત્ય યત્ સ્વલ્પં અપિ તદ્ બહુ II
શબ્દાર્થ
અકૃત્વા = without doing (from kRi)
અગત્વા = without going (from gam)
સન્તાપ = harrasment
ખલ = evil person
મન્દિર = abode
સાધુ = good man
માર્ગ = path
```

```
અનુ + સૃ = to follow
સ્વલ્પ = little
બહુ = a lot
ભાવાર્થ
```

Without harassing others, without going to the abode of evil men. and following the path laid down by good men, whatever achieved, evem if little, is indeed a lot.

```
ASAD (129)
પ્રિયઃ સંસ્કૃતપ્રિયાઃ I
(Dear Sanskrit Lovers)
આપદિ મિત્ર પરીક્ષા શર પરીક્ષા રણ અંગણે ભવતિ !
વિનયે વંશ પરીક્ષા શીલ પરીક્ષા ધન ક્ષયે ભવતિ ॥
સન્ધિ વિગ્રહ
Apad = ચલમિત્યુ
mitra = ६ः्रिએन्ट्
parIkShA = તેસ્ત્
shUra = વલિઅન્ત
raNa = \omega_{\tau} \dot{a}
a.ngaNa = ફ઼િએલ્દ્
vinaya = હમિલિત્ય
va.nsha = ફ઼િમલ્ય્
shIla = ચરચ્તેર્
dhana = મોનેય
kShaya = લોસ્સ્, વેઅકેનિન્ગ્, સ્થરિચિત્ય્
શબ્દાર્થ
```

A friend's test is in calamity, the test of a valiant person is on the battlefield. The test of a family is in its' humility and the test of one's character is in poverty.

ભાવાર્થ

ASAD (131)

પ્રિયઃ સંસ્કૃતપ્રિયાઃ I

(Dear Sanskrit Lovers)

વિद्धत्त्वं य नृपत्वं य ન એવ તુલ્યે કદાચન । સ્વદેશે પુજ્યતે રાજા વિદ્ધાન્ સર્વત્ર પુજ્યતે ॥

શબ્દાર્થ

विद्वत्त्व = scholarliness

નૃપત્વ = The title of king

તુલ્ય = comparable

સ્વદેશ = one's own country

પુજ્ = to worship

રાજન્ = king

विद्धत् = scholar

સર્વત્ર = everywhere

ભાવાર્થ

Being a scholar and being a king are never ever comparable. A king is worshipped in his own country whereas a scholar is respected everywhere.

ASAD (133)

પ્રિયઃ સંસ્કૃતપ્રિયાઃ I

(Dear Sanskrit Lovers)

A couple of subhAshitas from the hard working farmers

ગણયન્તિ ન યે સુર્યં વૃષ્ટિં શીતં ચ કર્ષકાઃ **I**

યતન્તે સસ્યલાભાય તૈઃ સાકં હિ વસામિ અહમ્ ॥

શબ્દાર્થ

```
ગણ્ = to count, to consider
સૂર્ય = sun
વૃષ્ટિ = rain
શીત = cold
કર્ષક = farmer
યત્ = to strive
સસ્ય = grain
લાભ = acquirement, acquisition
સાર્ક = with
વસ્ = to live
```

The farmers do not consider the heat from the sun or rain or the cold winters but consistently strive for acwuiring grain. I (God ?) indeed live with them.

For marathi readers: nase rAuLI vA nase mandirI jithe rAbatI hAta tethe harI ....?

```
પ્રિયઃ સંસ્કૃતપ્રિયાઃ l
(Dear Sanskrit Lovers)
મૂર્ખસ્ય પંચ ચિહ્નાનિ ગર્વો દુર્વચનં તથા l
```

ASAD (136)

ક્રોધશ્ચ દૃઢવાદશ્ચ પરવાક્યેષ્વનાદરઃ II

મૂર્ખ = fool પંચ = five ચિહ્ન = sign

```
ગર્વ = vanity

દુર્વચન = wicked statements

ક્રોધ = anger

દૃઢ = unrelenting

વાદ = argument

પર = other

વાક્ય = sentence

અનાદર = lack of respect

ભાવાર્થ
```

There are five signs of a fool: Vanity, wicked conversation, anger, stubborn arguments, and a lack of respect for other people's opinions.

```
ASAD (139)
પ્રિયઃ સંસ્કૃતપ્રિયાઃ I
(Dear Sanskrit Lovers)
અષ્ટૌ ગુણા પુરુષં દીપયન્તિ પ્રજ્ઞા સુશીલત્વદમૌ શ્રુતં ચ !
પરાક્રમશ્રાબહુભાષિતા ચ દાનં યથાશક્તિ કૃતજ્ઞતા ચ 🛚
સન્ધિ વિગ્રહ
અષ્ટૌ ગુણાઃ પુરુષં દીપયન્તિ પ્રજ્ઞા સુશીલત્વ દમૌ શ્રુતં ચ !
પરાક્રમઃ ચ અ બહુ ભાષિતા ચ દાનં યથા શક્તિ કૃતજ્ઞતા ચ 🛚 🗎
શબ્દાર્થ
અષ્ટૌ = eight
ગુણ = qualities
પુરુષ = man
દીપ્ = to adorn, to grace
પ્રગ઼્યા = intellect
સુશીલત્વ = good character
 દમ = self control
શ્રુત = knowledge
```

```
પરાક્રમ્ = valor
બહુ = too much
ભાષ્ = to speak
દાન = the act of giving
શક્તિ = strength
ફતફાતા = gratitude
```

Eight qualities adorn a man: Intellect, good character, self control. knowledge, valor, not talking too much, being charitable as per his (financial) strength and gratitude.

```
ASAD (141)

કઃ ન યાતિ વશં લોકે મુખં પીણ્ડેન પૂરિતઃ !

મૃદંગઃ મુખ લેપેન કરોતિ મધુરં ધ્વનિમ્ !!

sandhi vigraha

યા = to go

વશ = control

લોક = this world

મુખ = mouth

પિણ્ડ = morsel of food

પૂર્ = to fill

મૃદંગ = drum

મુખ = mouth

લેપ = smearing

મધુર = sweet

ધ્વનિ = sound
```

In this world who indeed wont come under control once his/her mouth is filled with food? Even the mRida.nga makes a sweet sound after

શબ્દાર્થ

```
its mouth is smeared.
```

```
ઐક્ષ્યં બલં સમાજસ્યા તદભાવે સ દુર્બલઃ l
તસ્માત્ ઐક્ષ્યં પ્રશંસન્તિ દૃઢં રાશ્ત્ર હિતૈષિણઃ II
```

શબ્દાર્થ

ઐક્ય = unity

બલ = strength

સમાજ = society

દુર્બલ = weak

પ્ર+શંસ્ = to praise

įė = strongly

રાશ્ટ = nation

હિતૈષિન્ = one who wishes good

ભાવાર્થ

Unity is the strength of any society and it (society) is weak without it. Hence those who wish the good of the nation strongly praise unity.

ASAD (144)

We had a big thread on "Ramayana in a Stanza" Here is the bhAgavata (life of Shri KRishna) in four lines:

આદૌ દેવકિદેવગર્ભજનનં ગોપીગૃહે વર્ધનં

માયાપતનજીવિતાપહરણં ગોવર્ધનોદ્ધારણમ્ !

કંસચ્છેદનકૌરવાદિહનનં કુન્તીતનૂજાવનં

એતદ્ભાગવતં પુરાણકથિતં શ્રીકૃષ્ણલીલામૃતમ્ ॥૧૬॥

સન્ધિ વિગ્રહ

આદૌ દેવિક દેવ ગર્ભ જનનં ગોપી ગૃહે વર્ધનં

માયા પુતન જીવિત અપહરણં ગોવર્ધન ઉદ્ધારણમ્ I

કંસ ચ્છેદન કૌરવ આદિ હનનં કુન્તી તનૂજ અવનં

એતદ્ ભાગવતં પુરાણ કથિતં શ્રી કૃષ્ણ લીલા અમૃતમ્ ॥ ૧૬॥

શબ્દાર્થ

```
આદૌ = First
ગર્ભ = womb
જનન = birth
ગૃહ = house
વર્ધન = growing up
જીવિત = life
અપહરણ = stealing
ઉદ્ધારણ = lifting up
છેદન = cutting
હનન = killing
તનૂજ = son
અવન = protection
કથિત = told
લીલા = legend (?)
```

First the birth of the lord in the womb of devaki, then the growing up in the house of gopis, the stealing of life from the deceitful pUtana, the lifting up of the

govardhana mountain, the cutting (beheading) of kansa,the killing of the kauravas etc. and the protection of the sons of kunti: This is the BhAgavat as told in the purANas and which is immortal because of the legends of Shri Krishna.

```
ASAD (146)
ગુરુર્બન્ધુરબન્ધૂનાં ગુરુશ્વક્ષુરચક્ષુષામ્ l
ગુરુઃ પિતા ચ માતા ચ સર્વેષાં ન્યાયવર્તિનામ્ ll
સન્ધિ વિગ્રહ
ગુરુઃ બન્ધુઃ અબન્ધૂનાં ગુરુઃ ચક્ષુઃ અચક્ષુષામ્ l
ગુરુઃ પિતા ચ માતા ચ સર્વેષાં ન્યાયવર્તિનામ્ ll
શબ્દાર્થ
```

```
ગુરુ = preceptor
બન્ધુ = brother / kin
અબન્ધુ = one who does not have any brothers / kinmen
ચક્ષુસ્ = eye
અચક્ષુસ્ = one without an eye
પિતૃ = father
માતૃ = mother
સર્વ = everyone
ન્યાય = justice
વર્તિન્ = one who lives / behaves
```

The teacher is the brother to those who dont have any kinmen, the teacher is an eye through which the blind can see. The teacher is a father and mother to everyone who lives on the path of justice.

```
ASAD (149)
ગર્વાય પરપીડાયૈ દુર્જનસ્ય ધનં બલમ્ !
સુજનસ્ય તુ દાનાય રક્ષણાય ચ તે સદા !!
શબ્દાર્થ
ગર્વ = vanity
પર પીડા = harrasment of others
દુર્જન = wicked person
ધન = money
બલ = power
સુજન = good man
દાન = act of giving, charity
રક્ષણ = protection
સદા = always
```

The wealth and power of a wicked person are for vanity and harrasment of others respectively. However with a good man they are always (used) for charity and for protection.

```
ASAD (155)
અમ્બા યસ્ય ઉમાદેવી જનકઃ યસ્ય શંકરઃ I
વિદ્યાં દદાતિ સર્વેભ્યઃ સ નઃ પાતુ ગજાનનઃ II
શબ્દાર્થ
અમ્બા = mother
ઉમા = pArvatI
જનક = father
વિદ્યા = knowledge
દા = to give
પા = to bless
ગજ = elephant
આનન = mouth
```

ભાવાર્થ

May the elephant faced one (Ganapati) whose mother is umA devi. whose father is sha.nkara and who gives knowledge to everybody, bless us.

```
ASAD (156)
ગૌરવં પ્રાપ્યતે દાનાત્ ન તુ વિત્તસ્ય સંચયાત્ ।
સ્થિતિઃ ઉચ્ચૈઃ પયોદાનાં પયોધીનાં અધઃ સ્થિતિः ॥
શબ્દાર્થ
ગૌરવ = glory
પ્રાપ્ = to obtain
દાન = giving
વિત્ત = money
સંચય = collection
```

```
સ્થિતિ = position
ઉચ્ચૈઃ = up
પયોદ = cloud (one who gives water)
પયોધી = sea (one that stores water)
અધઃ = down
ભાવાર્થ
```

Fame is obtained by giving money, not collecting it. Clouds (givers of water) have a high position whereas the seas (storers of water) have a low position.

```
ASAD (160)
ઉદ્યમઃ સાહસં ધૈર્ય બુદ્ધિઃ શક્તિઃ પરાક્રમઃ I
ષડ્ એતે યત્ર વર્તન્તે દેવઃ તત્ર સહાયકૃત્ II
શબ્દાર્થ
ઉદ્યમ = industriousness
સાહસ = adventure
ધૈર્ય = courage
બુદ્ધિ = intelligence
શક્તિ = strength
પરાક્રમ = adventurous accomplishment
ષડ્ = six
વૃત્ = to exist
દેવ = god
સહાય = help
```

God provides help where these siz qualities exist: industriousness, adventure. courage, intelligence, strength and adventurous accomplishment.

ASAD (161)

ભાવાર્થ

```
ઉપદેશઃ હિ મૂર્ખાણાં પ્રકોપાય ન શાન્તયે l
પયઃ પાનં ભુજંગાનાં કેવલં વિષવર્ધનમ્ ll
શબ્દાર્થ
ઉપદેશ = advice
મૂર્ખ = idiot
પ્રકોપ = aggravation
શાન્તિ = calmness
પયસ્ = milk
પાન = drinking
ભુજંગ = snake
વિષ = poison
વર્ધન = growth
```

Advising an idiot leads to more aggravation than peace. Feeding milk to a snake only serves to increase its poison.

```
ASAD (163)
આત્મનઃ મુખ દોષેણ બધ્યન્તે શુક સારિકાઃ I
બકાઃ તત્ર ન બધ્યન્તે મૌનં સર્વાર્થ સાધનમ્ II
શબ્દાર્થ
આત્મન્ = self
મુખ = mouth
દોષ = fault
શુક = parrot
સારિકા = a bird (nightingale / cuckoo?)
બક = stork
બધ્ = to trap, to tie down.
મૌન = silence
સર્વ = all
```

```
અર્થ = objective
સાધન = instrument
ભાવાર્થ
```

Nightingales and parrots are trapped because of the fault of their own mouths. However, storks are not caught. Silence is indeed the instrument that achieves all ends.

ASAD (169)

કરોતિ સ્વમુખેનૈવ બહુધાન્યસ્ય ખણડનમ્ I નમઃ પતનશીલાય મુસલાય ખલાય ચ II ભાવાર્થ

By his(its) own mouth he (it) injures (pounds) in many ways other people (a lot of grain). My salutations to the pestle and to the wicked man whose character is to fall down.

(The first line is interpreted in two ways depending on how the sandhi in bahudhAnyasya is broken)

First all of you must take a sigh of relief that I am not translating this in Russian. I have a valid comment. The interpretation is just not right. The word khala has two meanings. Kedar gives only one a wicked man. The second is a mortar. Those partisans of this list who were born in cities would not know what this article and its use is/was. It is a piece of stone, preferably, granite which is carved like a mortar. Mortar and pestle are two components of a commonly used pounding mechanism used in ages all over the world. Pounding removes chaff from grain. Its use in India declined after mechanical grain brayers were made available in cities in British rule. The use continued for some time in numerous villages or inaccessible regions. My father's house and that of all my relations had at least one. My mom, auntie and sisters would wake up early in the morning and do their chores with mortar and pestle singing songs.

The meaning as given by Kedar lacks certain truth. Why would poet, or for that matter, anybody thank a wicked man whose character is to fall down? In chaturvarNya scheme four classes were assigned certain duties and responsibilities. When they performed such social obligations they earned the social acceptance. On this background poet takes a case of a habitually misbehaving person patanshIla and examines his contributions to the society. Even though he lacks social acceptance due to his nature, the poet opines, his peculiar behavior, actually contributes to the social needs.

Ancient Indians were taught to be polite to each other. respectful to each other, friendly and forgiving to each other. These codes of conducts brought social harmony, but created a situation where blunt, bold actions were frowned upon. People, therefore, would get away with murder, so to say, and nobody would criticize or check their actions. Remember politeness rules. Our patanshIla was exception to this rule. Therefore, when he got mad at sombody or something he would lash out at them and separate their true selves from their alter egos. In other words he would tear the masks of dichotomous, contradictory. personalities. Poet, obviously is paying compliments to such a person. However, he cannot openly come out and praise such a man or his actions. Therefore, the poet resorts to the double talk, ambiguity. double entendre technique. Smart person would find the true meaning behind the obvious.

Nobody writes a couplet praising mortar and pestle, they are so unpoetic. So the true meaning of this couplet is:

By his own mouth he, patanshIla, pounds most of the times people hiding behind veneers and exposes their true nature, salutions to him and his brute force 'musala'.

ASAD (170)

ખલઃ કરોતિ દુર્વૃત્તં નૂનં ફલતિ સાધુષુ !

```
દશાનનોડહરત્ સીતાં બન્ધનં તુ મહોદધેઃ ॥
સન્ધિ વિગ્રહ
ખલઃ કરોતિ દુર્વૃત્તં નૂનં ફલતિ સાધુષુ !
દશ આનનઃ અહરત્ સીતાં બન્ધનં તુ મહા ઉદધેઃ ॥
શબ્દાર્થ
ખલ = wicked man
દુર્વત્તં = bad deed
ન્નં = really
ફલ્ = to bear fruit
સાધુ = good man
દશ = ten
આનન = face
હ = to steal
બન્ધન = retriction
મહત્ = great
ઉદ્ધ = sea
ભાવાર્થ
The wicked man does a bad deed and really it bears fruit among the
good. The ten faced one (Ravana) stole Sita, and it was the ocean that had to
be restriced! (by Rama's bridge)
```

ASAD (170)

```
દુર્વૃત્તં = bad deed
નૂનં = really
ફલ્ = to bear fruit
સાધુ = good man
દશ = ten
આનન = face
હ = to steal
બન્ધન = retriction
મહત્ = great
ઉદ્ધિ = sea
```

The wicked man does a bad deed and really it bears fruit among the good. The ten faced one (Ravana) stole Sita, and it was the ocean that had to be restricted! (by Rama's bridge)

```
ASAD (201)
કાર્યાર્થી ભજતે લોકઃ યાવત્ કાર્યં ન સિધ્યતિ I
ઉત્તીર્ણે ચ પરે પારે નૌકાયાઃ કિં પ્રયોજનમ્ II
શબ્દાર્થ
કાર્ય અર્થિન્ = one whose inent is getting one's work done
ભજ = to pray, propitiate
લોક = the world
કાર્ય = work
સિધ્ = to be accomplished
ઉત્તીર્ણ = crossed
પર = other
પાર = bank of a river
નૌકા = boat
પ્રયોજન = use
```

The world (men of the world) intending to get its work done. prays (to you) only until the task is not accomplished. Once you have crossed over to the other bank, what is the use of the boat?

```
ASAD (203)
મનો મધુકરો મેઘો મદ્યપો મત્કુણો મરુત્ !
મા મદો મર્કટો મત્સ્યો મકારા દશ ચંચલાઃ ॥
સન્ધિ વિગ્રહ
મનઃ મધુકરઃ મેઘઃ મદ્યપઃ મત્કુણઃ મરુત્ I
માં મદઃ મર્કટઃ મત્સ્યઃ મકારાઃ દશ ચંચલાઃ 📙
શબ્દાર્થ
મનસ્ = mind
મધુકર = bee
મેઘ = cloud
મદ્યપ = drunkard
મત્કુણ = bed bug
મરુત્ = wind
મા = the goddess of wealth, Laxmi
મદ = pride, arrogance, conceit
મર્કટ = monkey
મત્સ્ય = fish
મકાર = something starting with the letter "ma"
દશ = ten
ચંચલ = fickle, unsteady
ભાવાર્થ
```

The mind, the bee, the cloud, the drunkard, the bed bug, the wind, wealth, pride, the monkey and the fish are the ten things starting with the letter "ma" that are always unsteady.

These postings by Kedar have been taken from the older sanskrit-digest archives. Some posts are missing.

>○○○○

A Subhashita A Day ASAD pdf was typeset on January 21, 2023

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

